

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๐/๒๕๕๔

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอคำร้อง ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริง

ข้อ ๑ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร รองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็น นายกรัฐมนตรี ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ข้อ ๒ การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน และหนี้สิน

๒.๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วเสร็จและได้ทำรายงานผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ แล้วปรากฏตามราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒

๒.๒ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี

ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ปรากฏว่าในเดือนกันยายน ๒๕๕๓ สීමวลชนได้เสนอข่าวเกี่ยวกับการโอนหุ้นของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ให้แม่บ้าน คนรับใช้ คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย และคนใกล้ชิดอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง และต่อมาว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม บุษบาบาน อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๘๑ โชคชัย ๔ ซอย ๖ แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งปรากฏว่าได้มีการโอนหุ้น ในบริษัทต่างๆ ให้แม่บ้าน คนรับใช้ คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย จำนวนมาก

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ แล้วมีมติรับทราบ และให้นำเป็นข้อมูล จากการเสนอข่าวของสื่อมวลชนและคำร้องของว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม บุษบาบาน ประกอบการพิจารณา ตรวจสอบต่อไป โดยมอบหมายให้ คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุป ผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

ต่อมาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีคำสั่ง ที่ ๑๖๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ และคำสั่งที่ ๑๗๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินราย พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ดังนี้

- | | |
|------------------------------------|-----------------------------------|
| ๑. คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา | ประธานอนุกรรมการ |
| ๒. นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม | อนุกรรมการ |
| ๓. นายกล้าณรงค์ จันทิก | อนุกรรมการ |
| ๔. นายวรวิทย์ สุขบุญ | อนุกรรมการ |
| ๕. นายสุรพงษ์ วิชญุกิตติ | อนุกรรมการ |
| ๖. นายพิเศษ นาคะพันธุ์ | อนุกรรมการและเลขานุการ |
| ๗. นายชิตี เมฆวนิชย์ | อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๘. นายประสิทธิ์ ฟูใจ | ผู้ช่วยเลขานุการ |

ข้อ ๓ ผลการตรวจสอบและประเด็นพิจารณา

จากผลการตรวจสอบและข้อเท็จจริงที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ยอมรับ ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้แสดงทรัพย์สินที่อยู่ในนามของตนเอง คู่สมรสและที่อยู่ในนามของบุคคลอื่น ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งสามารถแยกประเด็นการพิจารณาเป็น ๒ ประเด็นดังนี้

๓.๑ ทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และในชื่อของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

จากพยานหลักฐานข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในนามของตนเองเป็นหุ้น ๒ บริษัท รวมมูลค่า ๖,๗๕๐ บาท ทรัพย์สินในนามของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส เป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ ๓ บริษัท และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมมูลค่า ๖,๔๖๖,๗๕๕.๓๕ บาท พิจารณาแล้วเห็นว่า ทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด และทรัพย์สินดังกล่าวก็ยังคงมีชื่อของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร อยู่จริง เห็นว่าการไม่แสดงทรัพย์สินดังกล่าว ไม่ทำให้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด จึงเห็นว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้จงใจปกปิดไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ดังกล่าว ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้ง ๓ ครั้ง

๓.๒ ทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

จากพยานหลักฐานและคำรับของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ปรากฏว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตน และ/หรือคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น จำนวน ๒,๓๗๑,๗๒๖,๓๗๑ บาท

ครั้งที่ ๒ ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น จำนวน ๑,๕๒๓,๑๕๗,๖๕๗ บาท

ครั้งที่ ๓ ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น จำนวน ๖๔๖,๕๘๔,๓๘๓ บาท

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ชี้แจงว่า เมื่อปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนเรื่องการไม่แจ้งทรัพย์สินที่ใช้ชื้อบุคคลอื่นถือแทนต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้สอบถามผู้เกี่ยวข้อง และได้ทราบถึงเหตุผลในการใช้ชื้อบุคคลอื่นถือแทน โดยสรุป ๖ ประการ คือ

(๑) บางบริษัท เป็นบริษัทที่มีการซื้อหุ้นบางส่วนจากผู้ถือหุ้นเดิมซึ่งได้รับความเดือดร้อนทางการเงินและมาขอความช่วยเหลือ และผู้ขอความช่วยเหลือยังไม่ประสงค์จะให้ปรากฏต่อสาธารณะ ว่ากรรยาได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือ

(๒) บางบริษัท เป็นบริษัทที่ร่วมทุนกับบุคคลภายนอก จึงเพิ่มจำนวนผู้ถือหุ้นให้มีเสียงข้างมากในการลงมติผู้ถือหุ้น

(๓) บางบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งใหม่ เพื่อรองรับงานการว่าจ้างต่อจากบริษัทอื่น จึงเข้าไปซื้อหุ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิมของบริษัทดังกล่าว

(๔) บางบริษัทกำลังจะหยุดดำเนินกิจการ

(๕) บางบริษัท เพื่อให้มีผู้ถือหุ้นครบจำนวน ๗ คน ตามที่กฎหมายกำหนด

(๖) บางบริษัท เพื่อมิให้ตนและ/หรือคู่สมรส หรือบริษัทที่เข้าไปถือหุ้นเสียชื่อเสียงถ้าหากมี เช่น บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด

ทั้งยังชี้แจงว่าไม่ได้ตั้งใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวเพราะ

(๑) ไม่ทราบข้อเท็จจริงการถือหุ้นของบุคคลอื่นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินการ

(๒) ทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ เมื่อเทียบกับทรัพย์สินที่ได้แสดงมาในบัญชี ฯ แต่ละครั้ง ที่จำนวนที่น้อยมาก

(๓) ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชื้อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนและไม่ทราบรายละเอียดการบริหารจัดการธุรกิจของบริษัทต่าง ๆ ของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

(๔) ตนเอง และเลขานุการส่วนตัวไม่เข้าใจข้อกำหนด ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. และรายละเอียดการกรอกรายการทรัพย์สิน ฯ ในบัญชี ฯ

(๕) การที่จะแสดงหรือไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว ก็ไม่เป็นเหตุให้ตนได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

๓.๓ การไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนและคู่สมรส ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เพื่อให้ทราบถึงเจตนาของผู้ยื่นบัญชี ฯ ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือไม่

จึงต้องตรวจสอบถึงรายละเอียดของพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งจากพยานหลักฐานและคำชี้แจงของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาดังนี้

(๑) ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทต่างๆ จริงหรือไม่

(๒) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัทต่างๆ นั้น เป็นการถือหุ้นแทน คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งหมดหรือไม่

(๓) การที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน นั้น พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวหรือไม่

(๔) การจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของตนและ/หรือคู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือแทนและอ้างว่ามอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้จัดทำและไม่รู้กฎหมาย นั้น รับฟังได้หรือไม่

(๕) เหตุใด พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จึงไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนและ/หรือคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๓.๔ ความเห็น

ประเด็นที่ (๑) ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทต่างๆ จริงหรือไม่

จากพยานเอกสารและคำให้การของนางदनีย์ บุรกลีกร นายวิชัย ช่างเหล็ก นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ นางดวงตา ประมูลเรือง (วงศ์ภักดี) นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์ น.ส.บุญชู เจริญประดับ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ได้มีการใช้ชื่อนางदनีย์ บุรกลีกร นายวิชัย ช่างเหล็ก นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์ นายวันชัย เชียงพฤกษ์ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี (นางดวงตา ประมูลเรือง) น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง นายมานัส ใจยา และนายสวัสดิ์ ชิงรัมย์ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับครอบครัวชินวัตร ถือหุ้นในบริษัทต่างๆ แทนจริง และบางคนได้ใช้ชื่อเป็นกรรมการในบริษัทต่างๆ ด้วยอาทิ นางदनีย์ บุรกลีกร มีชื่อเป็นกรรมการในบริษัท อุดมวรรณ จำกัด และบริษัท โอ เอ ไอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด น.ส.บุญชู เจริญประดับ มีชื่อเป็นกรรมการในบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด และบริษัท โอ เอ ไอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี มีชื่อเป็นกรรมการในบริษัท โอ เอ ไอ

หรือเพอร์ดี จำกัด (บริษัท เอฟ เอฟ พี จำกัด) และบริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด โดยที่บุคคลเหล่านั้น
ไม่รู้รายละเอียดของการเป็นผู้มีชื่อถือหุ้นและเป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าวแต่อย่างใด

แต่โดยที่ปรากฏพยานเอกสารว่า มีการโอนหุ้นโดยตรงจาก พันตำรวจโท ทักษิณ
ชินวัตร ไปยังบุคคลทั้ง ๑๐ คน ดังกล่าวข้างต้น การที่จะฟังว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นแทน คุณหญิง
พจมาน ชินวัตร แต่เพียงผู้เดียวจึงไม่อาจรับฟังเป็นยุติได้ ซึ่งจะได้พิจารณาเรื่องนี้ต่อไปในประเด็นที่ (๒)

**ประเด็นที่ (๒) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ นั้นเป็นการถือ
หุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งหมดหรือไม่**

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ชี้แจงว่า หุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลต่าง ๆ จำนวน
๑๐ คน และไม่ได้แสดงเอาไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ นั้น เป็นหุ้นของคุณหญิงพจมาน
ชินวัตร ทั้งหมด และบุคคลที่มีชื่อถือหุ้นแทนต่างให้การว่าพวกตนได้รับการร้องขอจากคุณหญิงพจมาน
ชินวัตร ที่จะขอใช้ชื่อถือหุ้นแทน และต่อมา นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวของคุณหญิง
พจมาน ๆ ได้นำเอกสารต่าง ๆ มาให้ตนลงชื่อ พวกตนไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการไปมีชื่อถือหุ้นใน
บริษัทต่าง ๆ เลย เพราะเพียงแต่ลงชื่อในเอกสารที่นางกาญจนาภา หงษ์เหิน นำมาให้ลงชื่อเท่านั้น
ส่วนหุ้นดังกล่าวจะเป็นของใคร อย่างไร พวกตนไม่ทราบ

ในส่วนเอกสารที่ฟังได้ว่าการโอนหุ้นโดยตรงระหว่าง พันตำรวจโท ทักษิณ
ชินวัตร ไปยังบุคคลดังกล่าวซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นแทน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีดังนี้

(๑) บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน)
จากพยานหลักฐานปรากฏว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการโอนหุ้นไปยังผู้มีชื่อถือหุ้น
แทนโดยตรงก่อนที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ
เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้โอนหุ้น ให้แก่ น.ส.ดวงตา
วงศ์ภักดี น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง น.ส.บุญชู เจริญประดับ นายวิชัย ช่างเหล็ก นายมานัส ใจยา และ
นายพรทิพย์ เชียงพลกฤษ์ คนละ ๓๕๖,๕๐๐ หุ้น และนายชัยรัตน์ เชียงพลกฤษ์ จำนวน ๓๕๖,๓๐๐ หุ้น
รวม ๒,๔๒๕,๓๐๐ หุ้น ซึ่งแสดงว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีชื่อถือหุ้นแทน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
อยู่ก่อนที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง และถือหุ้นในบริษัท
ดังกล่าวตลอดมา ทั้งในขณะที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารในบริษัทดังกล่าวด้วย
และแม้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว บุคคลดังกล่าวก็ยังคงถือหุ้น
ในบริษัทนั้นโดยตลอด กล่าวคือ น.ส.บุญชู เจริญประดับ นายชัยรัตน์ เชียงพลกฤษ์ น.ส.ดวงตา
วงศ์ภักดี และนายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยบางคนก็ถือหุ้นเพิ่มจากเดิมด้วย

และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น ๘๕๐,๐๐๐ หุ้น จนกระทั่งวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นจำนวน ๒,๘๕๑,๗๐๐ หุ้น นายชัยรัตน์ เชียงพุกฤษ ถือหุ้นจำนวน ๑,๖๕๗,๖๐๐ หุ้น น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น นายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นจำนวน ๔๕,๗๖๓ หุ้น จึงฟังได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีชื่อถือหุ้นแทน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

(๒) บริษัท อินโฟลิงค์ จำกัด จากพยานหลักฐานปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร โอนหุ้นของตนในบริษัทดังกล่าว จำนวน ๕๐๓ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร โอนหุ้นให้ นายวิชัย ช่างเหล็ก จำนวน ๒ หุ้น ต่อมาวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ก็โอนหุ้น จำนวน ๕๐๓ หุ้น ที่รับโอน มาคืนให้แก่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และนายวิชัย ช่างเหล็ก ก็โอนหุ้น จำนวน ๒ หุ้น คืนให้แก่ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้โอนหุ้นจำนวน ๕๐๓ หุ้น คืนให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร โอนหุ้น จำนวน ๒ หุ้น คืนให้ นายวิชัย ช่างเหล็ก เช่นเดียวกัน จากพยานหลักฐานดังกล่าว จึงฟังได้ว่า ในบริษัท อินโฟลิงค์ จำกัด พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ใช้ชื่อ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็นผู้ถือหุ้นแทน ส่วนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ก็ใช้ชื่อนายวิชัย ช่างเหล็ก เป็นผู้ถือหุ้นแทน

ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ขัดแย้งกับคำชี้แจงของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ที่อ้างว่าเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้โอนหุ้นในลักษณะโอนลอยให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ไปดำเนินการและไม่ทราบว่าได้ไปดำเนินการกับหุ้นดังกล่าวอย่างไร

ดังนั้น การใช้ชื่อบุคคลต่างๆ ถือหุ้นแทนนั้น จึงมีทั้งที่เป็นการใช้ชื่อถือหุ้นแทน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

ประเด็นที่ (๓) การที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน นั้น พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ทราบถึงการเอาชื่อบุคคลอื่น มาถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ เพราะพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นมาถือหุ้นในบริษัทต่างๆ แทนเป็นเวลานานแล้วตั้งแต่เริ่มต้นทำธุรกิจ เช่น บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้โอนหุ้นให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕ จำนวน ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด พันตำรวจโท ทักษิณ

ชินวัตร ได้โอนหุ้นให้ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๗ จำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น ซึ่งถือว่าเป็นการให้ถือหุ้นแทนพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ส่วนเหตุผลที่ให้ผู้ถือหุ้นแทนก็มีเหตุผลต่างๆ กัน ตามคำชี้แจงของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อาทิ เพื่อให้มีบุคคลครบตามจำนวนกฎหมาย เพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิม เพื่อให้มีเสียงข้างมากในบริษัท เป็นต้น แต่ต่อมา พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะอ้างว่าได้มอบหมายให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องหุ้นต่างๆ ทั้งหมด แต่พยานหลักฐานก็ปรากฏว่า หุ้นที่มีชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบางบริษัทเป็นการโอนกันโดยตรงระหว่าง พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กับบุคคลผู้มีชื่อถือหุ้นเหล่านั้น เช่น หุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ผู้มีชื่อถือหุ้นแทนก็ถือหุ้นแทนมาตลอดระยะเวลาที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง หุ้นในบริษัท อินโฟลิ่งค์ จำกัด ก็ปรากฏว่ามีการโอนหุ้นกันไป - มา ระหว่าง พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กับ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ภายหลังจากที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาทำงานทางการเมืองแล้ว ประกอบกับบุคคลผู้มีชื่อถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ ล้วนแต่เป็นบุคคลผู้ใกล้ชิด อาศัยและทำงานอยู่กับ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อาทิ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็นแม่ครัว น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี เป็นคนเลี้ยงบุตร น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง เป็นคนรับใช้ นายวิชัย ช่างเหล็ก เป็นคนขับรถ นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ เป็นยามรักษาความปลอดภัย นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์ เป็นพนักงานบริษัทและช่วยทำงานที่บ้านด้วย เช่น ล้างรถ นายมานัส ใจยา เป็นพนักงานของบริษัท และช่วยทำสวนที่บ้านด้วย นอกจากนี้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นสามีภรรยากันได้ร่วมกันดำเนินธุรกิจมาตั้งแต่ต้นเป็นเวลานาน รวมทั้งร่วมกันบริหารบริษัทต่างๆ ด้วย จึงเชื่อว่าบุคคลทั้งสองย่อมทราบและล่วงรู้ถึงการจัดการทรัพย์สิน ดังนั้น การที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ปฏิเสธว่าตนไม่รู้และไม่ทราบเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินจึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่ (๔) การจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของตน และ/หรือคู่สมรส ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือแทนและอ้างว่า มอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้จัดทำ และไม่รู้จักกฎหมาย รับฟังได้หรือไม่ พิเคราะห์แล้วเห็นว่าข้ออ้างดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้โดยเหตุผลข้อกฎหมายแล้ว บุคคลใดจะกล่าวอ้างว่าไม่รู้จักกฎหมายเพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบไม่สามารถจะกล่าวอ้างได้ นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้สำนักงาน ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำแบบฟอร์มพร้อมคำอธิบายเผยแพร่ไปยังผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ว่าทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นแสดงให้รวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น และในเวลาต่อมา ก่อนที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจาก ตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีมาแล้ว ๑ ปี ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๑ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังได้ออกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๔๑ ก เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งระเบียบดังกล่าวก็ได้อธิบายถึงการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้อย่างชัดเจนในข้อ ๑๑ ว่าทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงให้ หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และที่มีได้อยู่ในความครอบครองของ ผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย ทั้งภายหลังจากการออกระเบียบดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีประกาศให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีใช้แบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดพิมพ์แบบฟอร์มพร้อมคำอธิบายและเย็บเล่มแจกจ่ายให้แก่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใช้เป็นการทั่วไป และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ก็ได้ใช้แบบฟอร์มดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นแบบฟอร์มในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำหรับกรณีที่อ้างว่าในการจัดทำบัญชี ฯ ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายให้ นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ เลขานุการส่วนตัวของตน เป็นผู้รวบรวมรายละเอียดของทรัพย์สินและหนี้สิน โดยทรัพย์สินและหนี้สินในส่วนของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้รวบรวมรายละเอียด นั้น นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ ให้การว่าได้อ่านและเข้าใจคำอธิบายแบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าทรัพย์สินให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นด้วย แต่โดยที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่มีทรัพย์สินที่อยู่ในนามของบุคคลอื่น จึงไม่ยื่นแสดง ส่วนนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ก็ให้การทำนองเดียวกันว่า เข้าใจความหมายและคำอธิบายตามแบบฟอร์มว่าไม่แสดงรายการทรัพย์สินของ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น เนื่องจากช่องแบบฟอร์มที่ให้กรอกรายการระบุเฉพาะของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น จึงกรอกเฉพาะตามแบบฟอร์มที่มีอยู่ พิเคราะห์จากคำให้การของบุคคลทั้งสองแล้วเห็นว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รวบรวมรายละเอียดทรัพย์สิน ต่างได้อ่านคำอธิบายและเข้าใจความหมายดี

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ และ ๒๕๒ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

ในฐานะดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น จะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนั้น การที่จะปฏิเสธไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงกรณีให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนแล้วไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ดังกล่าว ไว้ในบัญชี ฯ โดยอ้างว่ามอบหมายให้เลขานุการ เป็นผู้จัดทำ จึงไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้

โดยปรากฏพยานหลักฐานว่าการสั่งซื้อ สั่งขาย การโอนหุ้น การรับเงินปันผลที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่น ล้วนเป็นไปตามคำสั่งของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งสิ้น แม้แต่การรับเงินปันผลของหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ซึ่งบริษัทจะต้องส่งจ่ายเป็นเช็คระบุชื่อเข้าบัญชีผู้มีชื่อถือหุ้นก็ตาม ก็มีการนำเช็คเงินปันผลดังกล่าว ไปเข้าบัญชีเงินฝากของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งการดำเนินการทั้งหมด ดังกล่าว นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวก็ได้รายงานให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทราบโดยตลอดรวมทั้งได้มีการจัดทำแฟ้มทรัพย์สินที่บุคคลอื่นถือหุ้นแทนแยกจัดเก็บไว้เป็นรายบุคคล สามารถตรวจสอบและรับทราบได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนการซื้อขายหุ้นบริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏหลักฐานว่านายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้ซื้อหุ้นจาก น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท นั้น นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ให้การยอมรับว่าไม่ได้เป็นผู้ซื้อ แต่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร แบ่งหุ้นให้ แต่การดำเนินการให้ นั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้จากคำให้การของ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน ว่าการโอนได้อาศัยระบบการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ทำการโอน ซึ่งเสียค่าธรรมเนียม นายหน้าในการซื้อและการขายให้โบรกเกอร์ ร้อยละ ๐.๕ รวมเป็นร้อยละหนึ่ง นอกจากนั้น การนำชื่อบุคคลอื่นมาถือหุ้นในบริษัทต่างๆ นั้น คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ยังเป็นเจ้าของที่แท้จริงอยู่ เพราะได้มีการทำหลักฐานการโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นทุกหุ้นกลับคืนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในภายหลัง เช่นกรณี นายวันชัย เชียงพุกษย์ ผู้ถือหุ้นแทนคนหนึ่งได้เสียชีวิตไปตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว แต่ปรากฏว่ายังมีการเคลื่อนไหวของการโอนหุ้นในชื่อของนายวันชัย เชียงพุกษย์ ไปยังบุคคลภายนอกอีก ดังนั้นการที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กล่าวอ้างว่า ตนเองไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ของตน และ/หรือคู่สมรส ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือแทน โดยอ้างว่ามอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้จัดทำ และไม่รู้กฎหมาย จึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นที่ (๕) เหตุใดพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จึงไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตน และ/หรือคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อพิจารณาห้คำชี้แจงของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร แล้วเห็นว่า การดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดนั้น ต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้า โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ สนับสนุนจำนวนมาก อาทิ การเข้าไปครอบงำกิจการ หรือ Take Over บริษัทต่างๆ รวมทั้งการทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือของตนเอง บางครั้งไม่สามารถเปิดเผยชื่อของตนเองและ/หรือคู่สมรสได้ จึงต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นแทน เพื่อปิดบังหรืออำพรางมิให้บุคคลภายนอกและสาธารณชนทราบ นอกจากนั้นการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนยังเป็นผลให้ตน และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ต้องกระทำการบางอย่างไม่ถูกต้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติและข้อบังคับต่างๆ ที่วิญญูชนทั่วไปพึงปฏิบัติ เช่นการรับเงินปันผลของผู้ถือหุ้นแทน ซึ่งนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ให้การว่า เมื่อบริษัทจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นแทน บริษัทก็จะจ่ายเงินปันผลเป็นเช็คระบุชื่อผู้ถือและขีดคร่อม A/C Payee Only ซึ่งกรณีนี้ตามระเบียบวิธีปฏิบัติตามปกติต้องนำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ที่ระบุชื่อในเช็คเท่านั้น แต่ด้วยเหตุของการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน เป็นผลให้ต้องฝ่าฝืนกฎระเบียบดังกล่าวโดยความร่วมมือของธนาคารให้สามารถนำเช็คดังกล่าวเข้าบัญชีของ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้

จากกรณีดังกล่าวมาแล้วยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ซื้อหุ้นทั้งหมดของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด (Take Over) เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๑ ในวงเงิน ๕๐๐ ล้านบาท แต่ให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ทำงานใกล้ชิดเป็นผู้ถือหุ้นแทน คือ

นายชัยรัตน์ เชียงพลกษณ์ พนักงานรักษาความปลอดภัย อาคารชินวัตร ถนนพหลโยธิน ๘ จำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น

นางสาวบุญชู เจริญประดับ แม่ครัว จำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น

นายวิชัย ช่างเหล็ก พนักงานขับรถยนต์ จำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น การให้บุคคลทั้งสามถือหุ้นแทนตามจำนวนดังกล่าว พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และนายสุรเชียร จักรธรานนท์ กรรมการผู้อำนวยการบริหารของกลุ่มบริษัท แอสเสท ได้ให้การสอดคล้องกัน ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ได้เป็นลูกค้าประกันหนึ่งของบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด เป็นบริษัทที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) และอยู่ในกระบวนการที่จะมีการประมูลขายหนี้ การเข้าไปมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด จึงอาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียง และเพื่อประโยชน์จากการประνομหนี้โดยมิให้เจ้าหนี้มีอำนาจการต่อรองเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องให้นายชัยรัตน์ เชียงพลกษณ์ นางสาวบุญชู เจริญประดับ และนายวิชัย ช่างเหล็ก เป็นผู้ถือหุ้นแทน

โดยเหตุที่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในฐานะรองนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต่อสาธารณะ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จึง ไม่สามารถจะแจ้งรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ที่เป็นของตนเอง และ/หรือของคู่สมรส ชินวัตร ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ด้วยเหตุผลดังที่พิจารณามาแล้ว การกระทำของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จึงเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริง ไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว

นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว การไม่แสดงรายการหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นำเชื่อได้ว่ามีมูลเหตุจูงใจอีก คือ

(๑) เพื่อมิให้ผู้ใดทราบตัวตน และ/หรือคู่สมรสได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

ประเด็นนี้มีข้อพิจารณาตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่องการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ ตามมาตรา ๒๔๖ มาตรา ๒๕๘ และมาตรา ๒๕๙ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ถือหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือลดลงของตนทุกร้อยละ ๕ ต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และเรื่องการทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งห้ามซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น และห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดตามมาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔

จากพยานหลักฐานปรากฏว่า บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ทะเบียนเลขที่ บจม. ๕๘ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว ในช่วงที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๑๓๘,๖๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ ๑๐ บาท คิดเป็นเงิน ๑,๓๘๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และกรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีมาแล้ว ๑ ปี ตามลำดับ ปรากฏว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีหุ้นในนามของตนเอง คู่สมรส และที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว ดังนี้

หุ้น ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

๑. พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒๓.๗๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๓. นายชัยรัตน์ เชียงพฤษ ๑,๖๕๗,๖๐๐ หุ้น คิดเป็น ๑.๑๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๔. น.ส.บุญชู เจริญประดับ ๒,๘๔๑,๗๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒.๐๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๕. น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๓.๖% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้ว
ทั้งหมด

๖. นายวิชัย ช่างเหล็ก ๔๕,๗๖๓ หุ้น คิดเป็น ๐.๐๓๕ % ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

รวม ๕๕.๖๒๕%

หุ้น ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐

๑. พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒๓.๗๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๓. นายชัยรัตน์ เชียงพฤษ ๑,๖๕๗,๖๐๐ หุ้น คิดเป็น ๑.๑๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๔. น.ส.บุญชู เจริญประดับ ๒,๘๔๑,๗๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒.๐๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๕. นายวิชัย ช่างเหล็ก ๔๕,๗๖๓ หุ้น คิดเป็น ๐.๐๓๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

รวม ๕๒.๐๒๕%

หุ้น ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

๑. พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒๓.๗๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็น ๒๕% ของหุ้นที่จำหน่าย
ได้แล้วทั้งหมด

รวม ๔๘.๕๗%

เมื่อพิจารณาจำนวนหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร คู่สมรส และที่มีชื่อบุคคลอื่นถือแทนแล้วจะเห็นว่า เมื่อรวมเฉพาะจำนวนหุ้นของผู้มีชื่อถือแทน ซึ่งได้แก่ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี นายวิชัย ช่างเหล็ก จำนวนหุ้นดังกล่าวมีจำนวนถึงหรือเกินร้อยละ ๕ ของจำนวนหุ้นของบริษัทที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด แต่กลับไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่า ได้มีรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นของบุคคลดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามมาตรา ๒๔๖ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเจ้าของหุ้นที่แท้จริงได้กระจายหุ้นของตนเองไปอยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ให้ไม่ถึงจำนวนร้อยละ ๕ ของจำนวนหุ้นของบริษัทที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เพราะพยานหลักฐานการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ไม่ปรากฏว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซึ่งถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว ได้รายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นในบริษัทดังกล่าว เมื่อคิดรวมกับจำนวนหุ้นที่อยู่ในชื่อของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ และนายวิชัย ช่างเหล็ก แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏเพียงการรายงานเฉพาะการจำหน่ายหุ้นทุกร้อยละห้า ตามมาตรา ๒๔๖ ของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ๓ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ และวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๓ และของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๑ ครั้ง เมื่อ ๑ กันยายน ๒๕๔๓ ซึ่งไม่ได้คิดรวมหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

การใช้ชื่อบุคคลอื่นไปทำการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ให้การสอดคล้องต้องกันกับนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ว่า เพื่อช่วยเหลือ นายวันชัย หงษ์เหิน สามีของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ซึ่งทำงานอยู่ที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ภัทรธนกิจ จำกัด ให้มีผลงานนั้นพิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เป็นเหตุผลที่ไม่มีน้ำหนักน่ารับฟัง ตรงกันข้าม นางกาญจนาภา หงษ์เหิน ให้การว่า นายวันชัย หงษ์เหิน สามี ทำงานเป็นพนักงานเทรดเดอร์ ทำหน้าที่เคาะกระดานหุ้นจะเป็นผู้แนะนำว่าควรจะเล่นหุ้นของบริษัทใด ทั้งยังปรากฏพยานหลักฐานนำเชื่อว่าการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นั้น มีการใช้ชื่อผู้ถือหุ้นแทน ไปทำการซื้อขายหุ้นกันเอง อาทิ การซื้อหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น หุ้นละ

๑๖๔ บาท มูลค่า ๘๒,๕๑๐,๐๐๐ บาท (รวมค่าธรรมเนียมซื้อ ๐.๕%) ตรงกับจำนวนหุ้นที่ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ขายไปในวันที่ ๓ และ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

พฤติการณ์ของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น น่าเชื่อว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่สุจริต เพราะหากเป็นการดำเนินการโดยสุจริต ก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ซึ่งน่าเชื่อถือว่าการกระทำดังกล่าว ก็เพื่อเป็นการปกปิดมิให้บุคคลใดทราบว่ามีหุ้นที่อยู่ในชื่อของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี นายวิชัย ช่างเหล็ก เป็นของตน และ/หรือกลุ่มสมรส ทั้งนี้ก็เพื่อให้ บุคคลภายนอกล่วงรู้ถึงจำนวนหุ้นที่แท้จริงของตน และ/หรือกลุ่มสมรส ในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน) จึงหลีกเลี่ยงการรายงานการได้มาหรือการจำหน่ายหลักทรัพย์ ทุกร้อยละ ๕ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่โปร่งใส นอกจากนี้ยังได้อาศัยชื่อของผู้อื่นกระทำการซื้อขายหุ้น ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งน่าจะเข้าข่ายการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขาย หลักทรัพย์ ที่ห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดว่าขณะใดขณะหนึ่ง หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหลักทรัพย์นั้นได้มีการซื้อขายกันมากหรือราคาของหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไป หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด และเป็นการทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นยังคงเป็นบุคคลเดียวกัน ทั้งเป็นการ อาศัยข้อมูลภายในที่ตนรู้ใช้ในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อันเป็นการต้องห้าม ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) เพื่อมิให้บุคคลใดทราบว่าคุณ และ/หรือกลุ่มสมรส มีพฤติกรรมก่อให้เกิด การหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้

ระบบการเสียภาษีเงินได้จากการซื้อขายหุ้นตามประมวลรัษฎากร กรมสรรพากร ได้มีหนังสือลับ - คำวนที่สุด ที่ กค ๐๘๑๑/๖๓๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริง เกี่ยวกับภาระภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรให้ทราบ ซึ่งจากคำชี้แจงดังกล่าว สามารถสรุปเฉพาะ ประเด็นเรื่องภาษีเงินได้ที่จะนำมาพิจารณาได้ ดังนี้

(๑) การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ นั้น ผู้ขายหุ้นได้รับการยกเว้น ไม่ต้องนำเงินได้จากการขายหุ้นไปคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผู้ซื้อหุ้นในกรณีนี้ไม่มี หน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(๒) กรณีบุคคลธรรมดา ได้รับโอนหุ้นมาโดยเสน่หา ถือเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งการคำนวณเงินได้พึงประเมินให้ถือตามราคาหรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับโอนหุ้น ตามมาตรา ๕ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

จากพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้สั่งซื้อหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน) ผ่านโบรกเกอร์ บริษัทหลักทรัพย์ภัทรธนกิจ จำกัด จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ราคาหุ้นละ ๑๖๔ บาท เป็นเงิน ๗๓๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรากฏว่า เป็นการซื้อหุ้นจาก น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ผู้มีชื่อถือหุ้นแทน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในเรื่องนี้ นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ให้การว่า ไม่ได้ซื้อหุ้นดังกล่าวแต่อย่างใด แต่คุณหญิงพจมาน ฯ เป็นคนแบ่งหุ้นให้ เมื่อพิจารณาประกอบคำให้การของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ซึ่งให้การว่าการซื้อขายหุ้นในวันดังกล่าว เป็นการดำเนินการในระบบซื้อขายโดยคุณหญิงพจมาน ฯ เป็นผู้สั่งให้ตนดำเนินการซื้อขายผ่านบริษัทโบรกเกอร์ โดยขายหุ้นของ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น ให้แก่นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ แต่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ชำระราคาซื้อแทนนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ เมื่อบริษัทโบรกเกอร์ได้รับค่าซื้อหุ้นแล้ว ก็ได้ออกเช็คชำระราคาค่าหุ้นให้แก่ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ผู้มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้น เป็นเช็คขีดคร่อม A/C Payee Only ระบุชื่อ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี แล้วตนก็ได้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ การดำเนินการดังกล่าวต้องเสียค่าธรรมเนียมนายหน้าในการซื้อ และการขาย ให้โบรกเกอร์ ร้อยละ ๐.๕ ของราคาที่ซื้อขายรวมการซื้อขายรายนี้ เสียค่าธรรมเนียมนายหน้า ร้อยละ ๑ เมื่อพิเคราะห์พยานหลักฐานและคำให้การดังกล่าวแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าการโอนหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน) ในวันดังกล่าว มิใช่เป็นการซื้อขายแต่เป็นการให้โดยเสน่หา ซึ่งระบบการชำระภาษีเงินได้ในเรื่องนี้เป็นภาระที่ผู้รับโอนหุ้นต้องนำราคาค่าหุ้นที่ได้รับโอนมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ แต่จากการตรวจสอบการเสียภาษีเงินได้ของนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ในปีภาษี ๒๕๔๐ ไม่ปรากฏว่า นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้นำราคาค่าหุ้นดังกล่าวมารวมเป็นเงินได้เพื่อชำระภาษีเงินได้แต่อย่างใด

พฤติการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ใช้วิธีการของระบบการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเสียค่าธรรมเนียมให้โบรกเกอร์ในการซื้อร้อยละ ๐.๕ และเสียค่าธรรมเนียมในการขายอีกร้อยละ ๐.๕ โดยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้แทน

การยกให้โดยเสน่หา ซึ่งจะต้องเสียภาษีเงินได้ส่วนที่เกิน ๕ ล้านบาท ร้อยละ ๓๗ อันเป็นการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ของตนหรือบุคคลใกล้ชิด (หากผู้รับให้ไม่มีเงินชำระภาษีเงินได้ และผู้ให้ยังคงประสงค์จะให้ ผู้ให้ต้องเป็นผู้ชำระภาษีเงินได้แทน) นอกจากนั้นการกระทำความดังกล่าวก็น่าจะเข้าข่ายเป็นการกระทำการอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดว่าขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหลักทรัพย์นั้นได้มีการซื้อขายกันมากหรือราคาของหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด และเป็นการทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นยังคงเป็นบุคคลเดียวกัน ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย

ข้อ ๔ มติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ แล้วเห็นว่า การที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือทรัพย์สินแทนนั้น น่าเชื่อว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่สุจริต ก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ดังนั้น การไม่แสดงรายการหุ้นของตน และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซึ่งอยู่ในชื่อของบุคคลอื่นนั้น จึงเป็นการกระทำโดยจงใจที่จะปกปิดรายการหุ้นดังกล่าว มิให้บุคคลภายนอกและสาธารณชนทราบ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลทางธุรกิจกล่าวคือ เพื่อให้มีบุคคลครบตามกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือ เพื่อให้มีเสียงข้างมาก เพื่อให้เสียชื่อเสียงกรณีบริษัทที่ไปลงทุนมีภาระหนี้สิน อีกทั้งการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด นั้น ต้องพยายามดำเนินการให้ได้เปรียบในเชิงการค้า การดำเนินการให้ได้เปรียบในเชิงการค้า ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนเป็นจำนวนมาก อาทิ การเข้าไปครอบงำกิจการหรือ Take Over บริษัทต่างๆ รวมทั้งการทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือของตนเอง บางครั้งไม่สามารถเปิดเผยชื่อของตนเองและ/หรือคู่สมรสได้ จึงต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นแทน นอกจากนั้น การตรวจสอบก็ปรากฏพยานหลักฐานน่าเชื่อว่า การที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่แสดงรายการหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น น่าจะมีมูลเหตุจูงใจอีก คือเพื่อมิให้ผู้ใดทราบว่าคุณและ/หรือคู่สมรสได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่องการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ ทุกร้อยละ ๕ กล่าวคือ เมื่อรวมจำนวนหุ้นของผู้มีชื่อถือแทนเข้าด้วยกันของหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) แล้ว มีจำนวนถึงหรือเกินร้อยละ ๕ ซึ่งต้องรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นดังกล่าว เรื่องการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งห้ามซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์

ต่อตนเองหรือผู้อื่นและห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด อาทิ การซื้อขายหุ้นระหว่างผู้มีชื่อถือหุ้นแทนด้วยตนเอง รวมทั้งหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ เช่น การโอนหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท ให้นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ซึ่งนายบรรณพจน์ให้การว่าเป็นการยกให้โดยเสน่หา ซึ่งตามหลักกฎหมายต้องเสียภาษีเงินได้ตามราคาค่าหุ้นในวันที่รับโอน สำหรับส่วนที่เกิน ๔ ล้านบาท ร้อยละ ๓๗ แต่การโอนหุ้นในเรื่องนี้ก็ไปใช้วิธีการของระบบซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษี แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้โบรกเกอร์ในการซื้อ ร้อยละ ๐.๕ และขายร้อยละ ๐.๕ แทน

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จึงไม่สามารถที่จะระบุหรือแสดงจำนวนหุ้นที่อยู่ในนามของบุคคลอื่นว่าเป็นของตนเอง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ เพราะบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ ตามมาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว จึงมีมติคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ เสียง เกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อไป

ข้อ ๕ กรรมการ ป.ป.ช. ๑ เสียง คือ นายประสิทธิ์ ดำรงชัย เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยมีเหตุผลสรุปได้ว่า

(๑) หลักการตามรัฐธรรมนูญ มีบทบัญญัติที่เป็นกลไกการตรวจสอบอำนาจรัฐไว้ในหมวด ๑๐ โดยแยกออกเป็น ๔ ส่วน

ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งกำหนดให้ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง และให้ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ

ส่วนที่ ๒ ผู้ร้องมีอำนาจไต่สวนตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนที่ ๓ การถอดถอนออกจากตำแหน่ง เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กระทำผิดพ้นออกไปจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้มีองค์กระทำหน้าที่พิจารณาความผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นมาเป็นพิเศษ เพื่อให้มีความรวดเร็วและได้ผลดีกว่าเดิม

พิจารณาจากหลักการดังกล่าว ผู้ที่จะถูกตรวจสอบถอดถอน คือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ยังมีอำนาจอยู่ โดยอำนาจหน้าที่ตรวจสอบเป็นของผู้ร้อง พร้อมทั้งกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่สำหรับตรวจสอบทรัพย์สินนั้นไว้ โดยจะต้องตรวจสอบให้ได้ความจริงว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือไม่ จงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จหรือไม่ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งหรือไม่ ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติระหว่างการเข้าและพ้นจากตำแหน่งหรือไม่

(๒) หลักเกณฑ์หรือแนวการพิจารณาของผู้ร้อง

ผู้ร้องได้ยึดแนวทางตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน คำว่า “ทรัพย์สินที่จะต้องยื่น” นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ไม่ได้ระบุรายละเอียดว่า เป็นทรัพย์สินอย่างไร เพียงแต่ระบุว่า เป็นทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่มีคำอธิบายการกรอกรายการไว้ท้ายแบบบัญชี ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ ที่สำนักงาน ป.ป.ป. จัดทำขึ้นว่า ให้หมายรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของผู้ยื่นแบบ คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่ภายในและภายนอกราชอาณาจักร และทั้งที่อยู่ในครอบครองของบุคคลอื่นด้วย ต่อมาเมื่อมีระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ให้ความหมายของคำว่า ทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะว่า ให้รวมถึงทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และที่มีได้อยู่ในความครอบครองของบุคคลดังกล่าวด้วย

หลังจากนั้น ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ มีประกาศผู้ร้องเรื่องแบบบัญชี ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ออกใช้ซึ่งมีการแก้ไขคำอธิบายท้ายแบบในข้อ ๕ ว่า ทรัพย์สิน... ให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของผู้ยื่นบัญชี คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่มีอยู่ภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรืออยู่ในความครอบครองของผู้อื่นหรือบุคคลอื่นถือสิทธิแทนด้วย

(๓) การวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ นั้น เห็นว่า ต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ทรรศน์ที่อยู่ในชื่อผู้ถูกร้องและคู่สมรส เห็นว่าไม่ได้ตั้งใจปกปิดข้อเท็จจริงตามความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ

ส่วนที่ ๒ ทรรศน์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน นั้น มีข่าวปรากฏทางสื่อมวลชนตลอดมาตั้งแต่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่า ผู้ถูกร้องวางมือทางธุรกิจโดยมอบให้คู่สมรส คือ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินธุรกิจทั้งหมด การมอบทรรศน์ให้คู่สมรสเช่นนี้ ไม่ว่าจะมอบหรือโอนไปเป็นชื่อคู่สมรสโดยตรงหรือโอนไปในชื่อบุคคลอื่นแล้ว ให้คู่สมรสเป็นผู้ดูแลทั้งหมดก็ถือได้ว่าเป็นการโอนให้คู่สมรส ดังนั้น เมื่อมีการโอนหุ้นจากชื่อผู้ถูกร้องไปเป็นชื่อบุคคลอื่นเพื่อให้ถือหุ้นแทนคู่สมรส ซึ่งผู้ถูกร้องมอบให้เป็นผู้ดูแลทั้งหมดต้องหมายความว่า หุ้นทั้งหมดที่บุคคลอื่นถือแทนนั้น เป็นการถือแทนคู่สมรส ไม่ใช่ถือแทนผู้ถูกร้อง

ส่วนกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ หยิบยกเอาหุ้นของบริษัท อินโฟลิ่งค์ จำกัด ขึ้นมา โดยอ้างพยานหลักฐานว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นของตนในบริษัทดังกล่าว ๕๐๓ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู ฯ คู่สมรสโอนหุ้น ๒ หุ้น ให้ นายวิชัย ฯ ต่อมาวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ น.ส.บุญชู ฯ โอนหุ้น ๕๐๓ หุ้น คืนให้แก่ผู้ถูกร้อง และนายวิชัย ฯ โอนหุ้น ๒ หุ้น คืนให้แก่คู่สมรส แล้ววินิจฉัยว่า การใช้ชื่อบุคคลต่าง ๆ ถือหุ้นแทน จึงมีทั้งที่เป็นการใช้ชื่อถือแทนผู้ถูกร้องและคู่สมรส นั้น เป็นการอ้างเอาการกระทำที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๒ มาเป็นพยานหลักฐานและเหตุการณ์เปรียบเทียบกับระหว่างที่ผู้ถูกร้องเป็นรัฐมนตรี ย่อมเป็นการอ้างที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมกับผู้ถูกร้อง ประกอบกับหลักฐานที่อ้างก็ไม่ได้ใช้ใบหุ้นจริง ที่ปรากฏการเคลื่อนไหวที่แท้จริงของหุ้นที่โอนไปโอนมาดังกล่าว

การที่คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ มีความเห็นว่า ผู้ถูกร้องทราบข้อเท็จจริงที่คู่สมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน นั้น เห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องเข้ามาทำงานการเมืองในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรองนายกรัฐมนตรีแล้ว ภารกิจทางราชการย่อมรัดตัวจนไม่มีเวลาที่จะไปรับรู้เรื่องต่างๆ ทางธุรกิจที่ได้มอบหมายให้คู่สมรสเป็นผู้ดูแลทั้งหมด และโดยเหตุที่ธุรกิจและหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรสมีอยู่มากมายตั้งแต่ก่อนเข้ามาทำงานการเมือง ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้โอนหุ้นในลักษณะโอนลอยให้คู่สมรสไปดำเนินการ ย่อมเป็นข้ออ้างที่ฟังขึ้นเพราะการโอนลอยในธุรกิจย่อมทำได้และมีการกระทำอยู่จริง เมื่อมีการโอนลอยไว้แล้ว การที่จะมีการโอนจริงในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง ย่อมเกิดขึ้นได้ โดยที่ผู้ถูกร้องไม่ทราบถึงรายละเอียดเหล่านี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงน่าจะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ทราบเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน ซึ่งคู่สมรสเป็นผู้ดูแล

(๔) สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า มอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้จัดทำบัญชี ฯ และไม่รู้กฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เห็นว่า บุคคลใดจะกล่าวอ้างว่า ไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้ตนพ้นผิดไม่ได้ นั้น เห็นว่า การไม่รู้กฎหมาย กับการเข้าใจและตีความกฎหมายต่างกันน่าจะเป็นคนละเรื่องกัน สำหรับกฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ทรัพย์สินและหนี้สินย่อมเข้าใจแตกต่างกันได้ ถ้าความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ปรากฏในคำอธิบายการกรอกรายการในแบบครั้งแรก และผู้ถูกร้องใช้กรอกแบบ แสดงรายการในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ เมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งในปลายปี ๒๕๕๐ มีความชัดเจนจนคนทั่วไป สามารถเข้าใจความหมายได้ตรงกันแล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ และยิ่งกว่านั้น ยังมีการแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบแบบ ซึ่งประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ อีกด้วย

(๕) กรณีที่ผู้ถูกร้องให้เลขานุการส่วนตัวเป็นผู้รวบรวมและจัดทำรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ แล้วผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องนั้น โดยปกติผู้ถูกร้องจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบและปิดความ รับผิดชอบไม่ได้ แต่ก็ควรต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องจงใจที่จะรับรองในสิ่งที่รู้ว่าไม่ถูกต้องหรือไม่ ซึ่ง ปรากฏว่า เลขานุการเข้าใจว่า ทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นเป็นทรัพย์สินของคู่สมรสของผู้ถูกร้อง เป็นผู้รับผิดชอบดูแลทั้งหมด และผู้ถูกร้องเองก็มีภารกิจในตำแหน่งทางการเมืองมากมายเกินที่จะสามารถ รับรู้รายละเอียดต่างๆ รวมทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องที่คุณสมรสได้ทำลงไปในช่วงนั้น ดังนั้น หากจะมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นก็น่าจะเกิดจากเหตุผลดังกล่าว โดยที่ไม่น่าจะเป็นการจงใจแฉ่งเท็จ หรือปกปิด และเมื่อผู้ถูกร้องทราบข่าวในสื่อมวลชนเรื่องการไม่แจ้งทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ได้สอบถาม ผู้เกี่ยวข้องและทราบถึงเหตุผลในการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนและแจ้งบัญชี ฯ เพิ่มเติมต่อผู้ร้องแล้ว

(๖) การที่คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องหลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ เช่นนี้ ย่อมเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เกินอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง เพราะอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยดังกล่าว เป็น อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายนั้น จึงไม่สมควรที่ผู้ร้องจะวินิจฉัยเรื่องดังกล่าว

จากหลักการตามรัฐธรรมนูญ หลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาของผู้ร้อง และเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เห็นควรยุติเรื่อง

ข้อ ๖ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เมื่อผู้ร้องมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ เสียง เกินสองในสามของกรรมการทั้งหมดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ข้อ ๗ ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ และ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ พร้อมทั้งยื่นพยานหลักฐานประกอบด้วย สรุปได้ว่า

๗.๑ ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (ฉบับปัจจุบัน) เพราะ

(๑) ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในสมัยที่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้บังคับในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ จึงเป็นการดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายใดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นรัฐมนตรี แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องยื่นบัญชี ฯ โดยมีบทกำหนดโทษฝ่าฝืนแต่อย่างใด

(๒) เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใช้บังคับ บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๗ บัญญัติเพียงให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญคงเป็นคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญต่อไปเท่านั้น มิได้บัญญัติให้บทบัญญัติ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ มีผลใช้บังคับทันที คงมีแต่มาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วให้ขอความเห็นชอบจากศาลรัฐธรรมนูญก่อน จึงจะประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อใช้บังคับต่อไปได้ แสดงว่า ก่อนมีระเบียบเช่นว่านี้ การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ ยังเกิดขึ้นไม่ได้ ผู้ร้องออกระเบียบ

ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ การยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นโดยสมัครใจ มิใช่ยื่นเพราะมีหน้าที่ต้องยื่น ดังนั้น หากบัญชี ฯ มีความบกพร่องก็มีสาเหตุที่จะนำมาลงโทษผู้ถูกร้อง

(๓) ที่ผู้ร้องอ้างหนังสือของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ลงวันที่ ๑๕ และ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการวุฒิสภา ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายกเมืองพัทยา ส่งแบบบัญชี ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไปให้บุคคลตามที่ระบุในหนังสือ เพื่อให้ยื่นบัญชีต่อสำนักงาน ป.ป.ป. ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ นั้น เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจดำเนินงานดังกล่าว และ ก็มิได้ส่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องซึ่งไม่ได้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ตามที่ระบุในหนังสือของ สำนักงาน ป.ป.ป. จึงไม่มีหน้าที่ต้องยื่นอีกทั้งกำหนดระยะเวลาสามสิบวัน ที่กำหนดให้ยื่นตรงกับวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ก็เป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่มีหน้าที่ ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

(๔) สำหรับการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ แม้ว่า จะยื่นภายหลังที่มีระเบียบตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ออกใช้บังคับแล้ว แต่พิจารณาความในระเบียบ ข้อ ๓ ประกอบข้อ ๑๓ แล้ว ผู้ที่จะถือว่า เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามระเบียบนี้ หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในวันที่ระเบียบใช้บังคับ แต่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อน ที่ระเบียบจะใช้บังคับ จึงไม่มีหน้าที่ต้องยื่น การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ จึงเป็นการยื่นด้วยความสมัครใจ เช่นเดียวกับครั้งที่ ๑ และ ๒

๗.๒ ถ้าผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีของผู้ถูกร้องก็ไม่อยู่ในข่ายบังคับของ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เพราะ

(๑) มาตรา ๒๕๕ เป็นบทลงโทษซึ่งกำหนดไว้ ๒ ประการ คือ “การให้พ้น จากตำแหน่ง” และ “การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี” ซึ่งเป็นโทษที่กำหนดไว้ ควบคู่กัน มิใช่อำนาจใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางการเมือง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการแรกจึงมีไม่ได้ การห้ามมิให้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี ที่ให้เริ่มนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการ ที่สองจึงเกิดขึ้นไม่ได้ แสดงว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มิได้มุ่งหมายให้ใช้กับบุคคลที่พ้นจากตำแหน่ง ทางการเมืองไปก่อนแล้ว คงใช้เฉพาะกับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาายังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ขณะ ถูกกล่าวหาเท่านั้น

(๒) นอกจากนี้ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศใช้บังคับแล้ว มาตรา ๓๔ ได้บัญญัติข้อความเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยขยายความให้ชัดเจนขึ้นด้วยว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า เป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่...” แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์โดยชัดแจ้งว่า เป็นบทลงโทษที่ใช้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนั้นเท่านั้น และเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตราอื่นของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เช่น มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๓ จะเห็นได้ชัดเจนว่า ถ้ากฎหมายประสงฆ์ให้รวมถึงบุคคลซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย ก็จะใช้ถ้อยคำ คำว่า “เคยเป็น” หรือ “ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็น”

(๓) กรณีของผู้ร้องเป็นการยื่นบัญชี ฯ เพราะเหตุที่ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว จึงอาจต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ คือ ให้ผู้ร้องตรวจสอบบัญชี ฯ ที่ยื่นหลังจากพ้นตำแหน่ง หากพบว่า ผู้ร้องรั่วรัวผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ ก็ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๔ วรรคสอง คือ ส่งเอกสารพร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาเพื่อให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

(๔) ผู้ร้องตรวจสอบบัญชี ฯ เมื่อพ้นกำหนดอายุความที่จะดำเนินการตามมาตรา ๒๕๕ แล้ว ซึ่งแม้ว่า รัฐธรรมนูญจะไม่มีกำหนดอายุความกรณีการยื่นบัญชี ฯ ไว้โดยเฉพาะแต่การดำเนินคดีความผิดทุกคดี ย่อมต้องมีอายุความ จึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติเรื่องอายุความในกฎหมายเดียวกันในส่วนที่อาจจะนำมาเปรียบเทียบเป็นเกณฑ์กำหนดซึ่งพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญสำหรับการยื่นบัญชี ฯ แล้ว เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้มีการยื่นบัญชี ฯ อันเป็นมาตรการเบื้องต้นที่จะวัดว่า นับตั้งแต่วันเข้ารับตำแหน่งจนถึงวันพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรั่วรัวผิดปกติหรือไม่ อย่างไร อันเป็นแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๒๕๕ เป็นบทบังคับที่มุ่งใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ และให้ยื่นอีกครั้งเมื่อพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองครบหนึ่งปี เมื่อพิจารณารวมถึงรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔ ประกอบกับระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว สรุปได้ว่า การดำเนินการตรวจสอบว่า มีการยื่นบัญชี ฯ ครบถ้วนหรือไม่ เป็นหน้าที่ของผู้ร้องที่จะต้องดำเนินการโดยเร็ว ก่อนมาตรการอื่นในการดำเนินการเอาผิดกรณีรั่วรัวผิดปกติ และทุจริตฉ้อโกง

ในส่วนของอายุความที่จะดำเนินการเรื่องการร่ำรวยผิดปกตินั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติต้องกระทำในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี” ซึ่งหมายความว่า เมื่อพ้นสองปีแล้วเอกสารต่าง ๆ โดยเฉพาะบัญชี ฯ ก็ไม่อาจใช้ได้ ดังนั้น จึงน่าจะอนุมานได้ว่า เมื่ออายุความสำหรับกรณีร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งเป็นความผิดที่รุนแรงกว่ากรณีอื่นบัญชี ฯ ยังมีอายุความเพียงสองปี อายุความกรณีอื่นบัญชี ฯ จึงไม่อาจเกินสองปีได้ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ร้องได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีมีข่าวทางสื่อมวลชนว่า ผู้ถูกร้องซ่อนเร้นหุ้นไว้และเริ่มสอบสวนในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นเวลาหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองถึง ๒ ปี ๑๐ เดือน ๑๕ วัน ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจร้องฟื้นกรณีนี้ได้

๗.๓ มติของผู้ร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เข้าร่วมและมีมติด้วย คือ คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) โดยดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด กรรมการและลูกจ้างทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และยังคงดำรงตำแหน่งและเป็นลูกจ้างในวันที่ได้รับเลือกและหลังวันที่ได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตลอดมาจนถึงวันที่ลาออกจากกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ก็เพิ่งจะลาออกเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๔ โดยอ้างเหตุว่า ล้มลาออก การดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ของคุณหญิงปรีญา ฯ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ และผู้ร้องก็รู้เหตุที่คุณหญิงปรีญา ฯ ต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนที่ผู้ร้องจะมีมติกรณีของผู้ถูกร้องในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เพราะในวันดังกล่าวมีประชาชนยื่นหนังสือต่อประธาน ป.ป.ช. ให้ทราบถึงการดำรงตำแหน่งกรรมการและลูกจ้างของคุณหญิงปรีญา ฯ

ผลของการที่ถือว่า คุณหญิงปรีญา ฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะถือว่าไม่เคยได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มาตั้งแต่ต้น หรือพ้นจากตำแหน่งในภายหลัง ย่อมจะทำให้มติของผู้ร้อง ที่มีคุณหญิงปรีญา ฯ เข้าร่วมด้วยหรือมีส่วนกระทำการ หรือแสดงความคิดเห็นใช้ไม่ได้ด้วย มติของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีคุณหญิงปรีญา ฯ เป็นผู้รายงานผล

การสอบสวนและร่วมประชุมอยู่ด้วยจนเป็นผลให้ผู้ร้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้องได้

อนึ่ง ผู้ร้องและสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่จัดตั้งและใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ที่บัญญัติรับรองว่า การพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่

๗.๔ ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อนไม่ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจง จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องได้รับการพิจารณาอย่างไม่เที่ยงธรรม และผู้ร้องมิได้ปฏิบัติตามระเบียบของผู้ร้อง โดย

(๑) เมื่อว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงยม ฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ร้องขอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ให้การตรวจสอบบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องได้ปฏิบัติไม่เป็นกลาง ไม่เป็นธรรม และเลือกปฏิบัติ ด้วยการนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนผิดปกติ โดยมีมติรับเรื่องไว้ตรวจสอบทันทีในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ และหลังจากนั้นสองวันก็แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินรายผู้ถูกร้องทั้ง ฯ ที่ก่อนหน้าว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงยม ฯ จะร้องเรียนผู้ถูกร้อง ได้มีกรณีประชาชนใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ เข้าชื่อร้องต่อประธานวุฒิสภา ให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ถอดถอนนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกจากตำแหน่ง และประธานวุฒิสภาได้ส่งเรื่องให้ผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. รับเรื่องไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๓ ก่อนมีการร้องเรียนเรื่องของผู้ถูกร้อง แต่กลับลงมติเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยออกคำสั่งแต่งตั้งกรรมการเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และหลังจากนั้นก็ไม่มีความคืบหน้าของการไต่สวนจนบุคคลทั้งสองพ้นจากตำแหน่งไปเอง

(๒) ในช่วงเดียวกันกับที่ผู้ถูกร้องถูกร้องเรียน มีผู้ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นแกนนำในรัฐบาลขณะนั้นสองคน คือ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินซึ่งเป็นหุ้นเช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจึงนำเรื่องดังกล่าวพิจารณาไปในคราวเดียวกับผู้ถูกร้อง แต่เมื่อทั้งสองคนรับว่า ไม่ได้ยื่นเพราะหลงลืม ผู้ร้องกลับมีมติว่า

ถ้าเหตุที่ไม่แจ้งเพราะหลงลืม ไม่เป็นความผิด แล้วเปลี่ยนแนวสอบสวนผู้ถูกร้องว่าไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นหน้าที่ให้ผู้อื่นถือแทน เป็นความผิด

(๓) เมื่อแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๗ แล้ว ผู้ร้องไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบหรือให้ชี้แจง ผู้ถูกร้องทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์จึงได้แจ้งไปยังประธานกรรมการ ป.ป.ช. ว่า จะขอไปชี้แจง ประธานอนุกรรมการตรวจสอบ ๗ จึงมีหนังสือให้ผู้ถูกร้องไปชี้แจงในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่ผู้ร้องกลับให้ข่าวต่อสาธารณชนว่า ผู้ถูกร้องประวิงเวลา ซึ่งผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แจ้งความจำนงว่า จะไปชี้แจงด้วยตนเองหลังจากเสร็จภารกิจเลือกตั้ง คือ หลังวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ แต่คณะอนุกรรมการตรวจสอบและผู้ร้องไม่ยอม และต้องการรวบรัดการตรวจสอบ ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ชี้แจงเพิ่มเติมและผู้ถูกร้องกับคู่สมรสได้ไปให้ถ้อยคำต่อคณะอนุกรรมการ ๗ ตรวจสอบ ๗ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยขอให้เรียกเอกสารจากบุคคลภายนอกมาประกอบการพิจารณา แต่คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๗ รีบสรุปผลการตรวจสอบโดยไม่รอเอกสารแล้วส่งรายงานผลการตรวจสอบลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ทันทีในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยที่ไม่ได้ส่งเอกสารประกอบกว่า ๗,๐๐๐ แผ่น ไปด้วย

(๔) นายโอภาส อรุณินท์ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. สั่งการให้นำรายงานการตรวจสอบเข้าพิจารณาในการประชุมของผู้ร้อง วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยกำหนดนัดประชุมเพื่อลงมติผลการตรวจสอบในการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ และครั้งที่ ๕๙/๒๕๕๓ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ และในวันประชุมที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ นายโอภาส ๗ สั่งเลื่อนวาระการพิจารณารายงานตรวจสอบทรัพย์สิน ๗ รายผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นวาระที่ ๖.๒ ขึ้นมาพิจารณาเป็นลำดับต้น ก่อนระเบียบวาระอื่น ๆ ทั้งนี้ ก่อนเริ่มการประชุมมีกลุ่มประชาชนจำนวนมากมาร้องเรียนต่อประธาน ป.ป.ช. ว่า มีกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน คือ คุณหญิงปรีญา ๗ พลโท สวัสดิ์ ๗ และ นายเกริกเกียรติ ๗ เป็นกรรมการบริษัทและเป็นหุ้นส่วนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ได้ แทนที่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะชะลอการพิจารณาและลงมติกรณีผู้ถูกร้องไว้ แล้วดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน ก่อน กลับรวบรัดพิจารณาและลงมติกรณีของผู้ถูกร้อง การกระทำของประธานกรรมการ ป.ป.ช. ถือได้ว่า เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เที่ยงธรรม เลือกปฏิบัติ และมีได้ให้ความเป็นธรรมอย่างเพียงพอแก่ผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ กรรมการ ป.ป.ช. คือ นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม ซึ่งเป็นอนุกรรมการตรวจสอบ ๗ คนหนึ่ง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นแกนนำของพรรคการเมือง คู่แข่งพรรคไทยรักไทย และเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องมาก่อน

(๕) ผู้ร้องใช้มาตรฐานการพิจารณารายงานผลการตรวจสอบ ๑ กรณีผู้ถูกร้องแตกต่างกับรายงานผลการตรวจสอบ ๑ ของนายชวน ๑ และนายบัญญัติ ๑ โดยกรณีบุคคลทั้งสองรายนั้นผู้ร้องมีมติให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ชัดเจนก่อน แต่กรณีผู้ถูกร้องซึ่งมีประเด็นเดียวกัน ทั้งที่ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า ผู้ร้องกลับรีบพิจารณาและลงมติให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้องในการพิจารณาเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

(๖) หลังจากที่คณะกรรมการตรวจสอบ ๑ เสนอรายงานผลการตรวจสอบกรณีของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องแล้ว ผู้ร้องไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงก่อนที่จะพิจารณาลงมติอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ มติของผู้ร้องจึงไม่ชอบ

๗.๕ คำร้องของผู้ร้องที่อ้างว่า ผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เป็นคำกล่าวอ้างลอยๆ ไม่สามารถแยกแยะให้เห็นได้ว่า กรณีใดเป็นการแจ้งเท็จ กรณีใดเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถชี้แจงได้ถูกต้อง ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ๑ โดยมีได้มีข้อความส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นเท็จ ๑ และมีได้เจตนาหรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยยื่นรวม ๓ ครั้ง ดังนี้

(๑) ครั้งแรก ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ กรณีเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ๑ แล้ว โดยไม่ได้ทักท้วงว่า มีความเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และไม่ได้ให้ผู้ถูกร้องยื่นรายการเพิ่มเติมแต่อย่างใด

(๒) ครั้งที่สอง ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ กรณีผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่ผู้ร้องตรวจสอบแล้วว่ายื่นไม่ครบถ้วน ผู้ถูกร้องจึงได้ชี้แจงและยื่นเพิ่มเติม คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่ผู้ร้องไม่ได้ทักท้วง และตรวจสอบเปรียบเทียบกับบัญชี ๑ ครั้งแรก ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ จึงประกาศผลการตรวจสอบ ๑ ในราชกิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกัน

(๓) ครั้งที่สาม ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ครบหนึ่งปี ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่ผู้ร้องไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ๑ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม

๗.๖ กรณีจะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จะต้องปรากฏว่า มีความจงใจและความจงใจจะเกิดขึ้นได้ ผู้กระทำจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงนั้นๆ ซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชี ฯ ก็เพื่อให้ผู้นั้นอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยจงใจแจ้งเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรบอกให้ทราบ เพื่อเตรียมการรองรับการที่จะกระทำทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่สำหรับกรณีของผู้ถูกร้อง ปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของผู้ร้องเองว่า ทรัพย์สินทั้งปวงของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่จริงโดยชอบด้วยกฎหมาย และมีอยู่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงไม่อาจถือว่า ผู้ถูกร้องมีความจงใจปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อผลใด ๆ อันเกี่ยวกับการอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย

๗.๗ ผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานอันจะแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การลงมติของผู้ร้องเป็นการลงมติโดยมิชอบ ทั้งนี้ เมื่อผู้ถูกร้องตัดสินใจทำงานทางการเมืองตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ได้เริ่มทยอยหุ้นให้คู่สมรสไปดำเนินการ และทุกครั้งที่ยื่นบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องจะนำบัญชี ฯ ปิดประกาศให้สาธารณชนทราบ และตรวจสอบโดยตลอด ทั้งๆ ที่ในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มียกกฎหมายกำหนดหรือบังคับให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชี ฯ

๗.๘ กรณีหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ร้องอ้างว่า มีชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนทั้งผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมาน ฯ นั้น เป็นเพราะเมื่อผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้คู่สมรสผู้ถูกร้อง ในปี ๒๕๓๕ คู่สมรสผู้ถูกร้อง ได้นำไปโอนหุ้นลอยไปใส่ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนและหุ้นที่บุคคลอื่นถือไว้แทนดังกล่าว คู่สมรสผู้ถูกร้อง ก็ได้ส่งขายไปหมดแล้ว ซึ่งเงินที่ได้จากการขายก็นำเข้าบัญชีเงินฝากของคู่สมรสผู้ถูกร้อง ที่ผู้ถูกร้องแสดงไว้ในบัญชี ฯ มาโดยตลอด

๗.๙ กรณีบริษัท อินโฟลิ้งค์ จำกัด เป็นการโอนหุ้นกันในปี ๒๕๕๒ หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองเกินหนึ่งปีแล้ว จึงไม่มีหน้าที่ต้องแสดงอีกทั้งผู้ร้องไม่ได้สอบถามหรือให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงการถือหุ้นบริษัทนี้ อย่างไรก็ตามขอชี้แจงด้วยว่า ข้อเท็จจริงเรื่องการโอนหุ้นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างนั้นไม่ถูกต้อง เพราะที่ถูกต้อง คือ เมื่อมีการโอนหุ้นจากผู้ถูกร้องและคู่สมรสผู้ถูกร้องไปยังบุคคลอื่นแล้ว ไม่ได้มีการโอนกลับมาอีก และปัจจุบันกรรมการบริษัท อินโฟลิ้งค์ ฯ ได้แจ้งข้อมูลที่เกิดผลต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครเพื่อทราบแล้ว

๗.๑๐ กรณีหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ผู้ถูกร้องไม่ได้ปิดบังการซื้อหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด โดยทราบความเป็นมาว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องมอบให้ นายสุรเชียร จักรธรานนท์ กรรมการผู้อำนวยการบริษัท กลุ่มบริษัท แอสเสท ของคู่สมรสผู้ถูกร้องไปเจรจากับผู้บริหารของบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด และทำบันทึกตกลงจะซื้อจะขายหุ้นพร้อมทรัพย์สินกันระหว่างบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท ๑ กับบริษัท เอส ซี แอสเสท ๑ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ ต่อมาพบว่า บริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท ๑ มีภาระหนี้สินค้างชำระสถาบันการเงินหลายแห่ง โดยบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ๑ เป็นผู้ค้ำประกันหนี้ และสถาบันการเงินเหล่านั้นส่วนใหญ่ถูกสั่งปิดกิจการอย่างถาวร และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ซึ่ง ปรส. กำลังดำเนินการแยกหนี้ออกไปบริหารหรือประมูลขาย นายสุรเชียร ๑ เห็นว่า ถ้าให้บริษัท เอส ซี แอสเสท ๑ ซื้อหุ้นหรือกิจการของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ๑ โดยตรงจะทำให้การเจรจาประนีประนอมหนี้ค้างชำระกับเจ้าหนี้สถาบันการเงินทำได้ยาก จึงแนะนำให้คู่สมรสผู้ถูกร้องซื้อไว้แทนบริษัท โดยให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนซึ่งผู้ถูกร้องเพิ่งทราบข้อเท็จจริง เมื่อถูกตรวจสอบบัญชี ๑ เหตุที่ไม่ปรากฏรายการแสดงการถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ๑ ในการยื่นบัญชี ๑ ครั้งที่ ๓ เพราะผู้ที่รวบรวมทรัพย์สินของคู่สมรสผู้ถูกร้องเข้าใจว่า หุ้นบริษัทที่ผู้อื่นถือแทนไม่ต้องแสดงไว้ในบัญชี ๑ ส่วนที่เคยให้สัมภาษณ์กับนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวจากนายเสนาะ เทียนทอง นั้น ผู้ถูกร้อง หมายถึง บริษัท เอส ซี แอสเสท จำกัด ที่คู่สมรสผู้ถูกร้องและพี่ชายเป็นเจ้าของ เป็นผู้ซื้อ และการให้สัมภาษณ์ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องเจตนาบริสุทธิ์ไม่ได้ตั้งใจยื่นบัญชี ๑ ซึ่งเป็นเท็จหรือปกปิด

๗.๑๑ กรณีหุ้นบริษัทอื่นๆ นั้น เมื่อผู้ถูกร้องประกาศต่อสาธารณะว่าจะวางมือจากการดำเนินธุรกิจมาทำงานการเมือง ได้โอนหุ้นที่ถืออยู่ในบริษัทต่างๆ ในลักษณะโอนลอยในเอกสารให้คู่สมรส แต่คู่สมรสจะนำเอกสารโอนหุ้นไปใส่ชื่อให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนเมื่อใดบ้าง ผู้ถูกร้องไม่ทราบเพราะเป็นการถือหุ้นแทนคู่สมรสผู้ถูกร้อง ไม่ใช่แทนผู้ถูกร้อง

ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องกับคู่สมรส เป็นสามีภรรยาโดยร่วมดำเนินธุรกิจกันมาตั้งแต่ต้นเป็นเวลานาน ผู้ถูกร้องน่าจะทราบและล่วงรู้ถึงการจัดการทรัพย์สินนั้นการเป็นสามีภรรยากันมิได้หมายความว่า สามีจะต้องรู้จักกิจการของภรรยา และภรรยาจะต้องล่วงรู้กิจการของสามีทุกเรื่องเสมอไป และการให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน ก็ไม่ใช่การกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นเรื่องของการดำเนินธุรกิจไม่ใช่การปิดบังซ่อนเร้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบทางการเมืองแต่อย่างใด

๗.๑๒ การสั่งซื้อสังขายและการโอนหุ้นที่ผู้อื่นถือแทน กับการรับเงินปันผลนั้น ตามคำร้องของผู้ร้อง ซึ่งอ้างว่า การดำเนินการดังกล่าวล้วนเป็นไปตามคำสั่งของกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้อง รวมทั้งการนำเช็คเงินปันผลเข้าบัญชีกลุ่มสมรสด้วย ก็เท่ากับผู้ร้องเองก็รับว่าหุ้นที่มีชื่อผู้อื่นถือแทนนั้น เป็นการถือแทนกลุ่มสมรสไม่ใช่ถือแทนผู้ถูกร้อง และเมื่อเป็นหุ้นของกลุ่มสมรสให้ผู้ผู้อื่นถือแทน การสั่งซื้อสังขาย การโอนหุ้น และการรับเงินปันผล ก็ต้องเป็นไปตามคำสั่งของกลุ่มสมรสซึ่งเป็นเรื่องปกติ

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า การซื้อขายหุ้นบริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๕.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท ระหว่าง นางสาวดวงตา ๑ กับนายบรรณพจน์ ๑ ความจริงเป็นกรณีกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องแบ่งหุ้นให้นายบรรณพจน์ ๑ ไม่ใช่เป็นการซื้อขาย นั้น ณ วันที่มีการโอนหุ้นดังกล่าว ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว และกลุ่มสมรสซึ่งเป็นเจ้าของหุ้นดังกล่าวโดยมี น.ส.ดวงตา ๑ ถือไว้แทน ย่อมมีสิทธิแบ่งโอนหุ้นให้นายบรรณพจน์ ๑ พี่ชายอย่างใดก็ได้ ซึ่งได้โอนเป็นการซื้อขายผ่านตลาดหลักทรัพย์ ๑ และนายบรรณพจน์ ๑ ได้รายงานการได้มาของหุ้นนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตามกฎหมายทันทีแล้ว

๗.๑๓ ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินธุรกิจโดยผิดกฎหมายหรือปิดบังอำพราง เนื่องจาก การดำเนินธุรกิจ สามารถทำได้ตามวิธีการต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของผู้ประกอบธุรกิจแต่ละคน โดยที่การดำเนินการนั้นไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งผู้ถูกร้องก็ดำเนินการเช่นนั้น และนอกจากนี้ บริษัทที่กลุ่มสมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนบางบริษัทก็มีผลประกอบการขาดทุนจากการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นการที่กลุ่มสมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนจึงไม่ใช่เพื่อแสวงหากำไรสูงสุด หรือเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้าตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

๗.๑๔ รายการทรัพย์สินที่ต้องแสดงยังมีความสับสนอยู่ การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทนซึ่งเดิมผู้ร้องไม่ได้กำหนดให้แสดงจึงไม่เป็นความผิด โดยมีเหตุผลประกอบดังนี้

(๑) หลักที่ว่า “ผู้ใดจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายมาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบไม่ได้” เป็นหลักกฎหมายอาญา แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๓ ไม่ใช่บทบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดทางอาญา และผู้ถูกร้องก็ไม่เคยอ้างว่าไม่รู้กฎหมาย เพียงแต่อ้างว่า ผู้ที่รวบรวมรายการทรัพย์สินของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องเข้าใจบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไม่ชัดเจน ดังนั้น ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ใดจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ จึงเป็นการอ้างที่ไม่ถูกต้อง เพราะความไม่รู้กฎหมายกับ “การไม่เข้าใจกฎหมาย” และ “การตีความกฎหมาย” มีความแตกต่างกัน

(๒) รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติจำกัดความของคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ต้องแสดงในบัญชี ฯ ไว้ คำอธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” จึงเริ่มมีตั้งแต่เป็นคำอธิบายที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ส่งไปพร้อมกับแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ป. ฉบับลงวันที่ ๑๕ และ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อมาคำอธิบายเพิ่มเติมโดยระบุว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งแต่ละแบบและคำอธิบายว่า “ทรัพย์สิน” ในการกรอกแบบแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๓) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นบทลงโทษทางการเมือง สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ ดังนั้น ผู้ที่กระทำการอันเป็นความผิดมาตรา ๒๕๕ จึงต้องเป็นกรณีที่ผู้นั้นมีความตั้งใจจริงในการกระทำการอันเป็นความผิดนั้นเพื่อเตรียมการล่วงหน้าที่จะใช้เป็นข้ออ้างในภายหลังเมื่อมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น โดยมีขอบจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่กรณีที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการหุ้นของกลุ่มสมรสที่ผู้ถูกร้องใช้ชื่อผู้อื่นถือแทน เพราะผู้ถูกร้องไม่ทราบมาก่อน พอทราบเรื่องได้ขอแสดงรายการเพิ่มเติมไว้ในคำชี้แจงที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อประธานอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ รวมสามครั้ง เมื่อวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และการที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการหุ้นที่ผู้อื่นถือแทน กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องเนื่องจากไม่ทราบนั้น ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ แก่ผู้ถูกร้อง เพราะเป็นหุ้นที่กลุ่มสมรสมีอยู่เดิมและได้มาจากการประกอบธุรกิจตามปกติ

๗.๑๕ ผู้ร้องเคยตรวจสอบบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้องแล้วแต่ไม่เคยทักท้วงว่าไม่ถูกต้อง โดยบัญชีที่ยื่นครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ที่ไม่ได้แสดงรายการหุ้นที่ผู้อื่นถือหุ้นแทนกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินแล้ว ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเพิ่มเติมเฉพาะเงินฝากในธนาคารและยานพาหนะ ไม่ได้ให้ชี้แจงหรือสอบถามเรื่องการให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือชี้แจงเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ และ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ แล้ว และหลังจากนั้น แก้ววัน ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ครั้งที่ ๓ โดยนำข้อมูลของการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ และที่ยื่นชี้แจงเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ และ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เป็นหลัก แล้วปรับปรุงแก้ไขจำนวนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันเท่านั้น

๗.๑๖ ผู้ถูกร้องไม่สนใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทนกลุ่มสมรสผู้ถูกร้อง เนื่องจาก

(๑) นางกาญจนาภา ฯ ผู้รวบรวมทรัพย์สินของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องเข้าใจว่า ถ้าหลักฐานการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือหุ้น ไม่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้อง กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่ปรากฏเป็นชื่อบุคคลอื่น ก็ไม่ต้องแสดงรายการเพราะจะขัดกับเอกสารที่ระบุชื่อบุคคลอื่นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และในแบบบัญชีที่ยื่นครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ไม่ได้อธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” ให้รวมถึงที่ผู้อื่นถือสิทธิแทนด้วย นางกาญจนาภา ฯ จึงไม่ได้รวบรวมทรัพย์สินของกลุ่มสมรสส่วนนี้ให้นางกมลวัน ฯ ผู้กรอรายการในบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่า นางกาญจนาภา ฯ และนางกมลวัน ฯ เข้าใจผิดว่า ไม่ต้องกรอก/แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือไว้แทน

(๒) บัญชี ฯ ที่นางกมลวัน ฯ ทำให้ในส่วนของผู้ถูกร้องถูกต้องแล้วเพราะผู้ถูกร้องไม่มีทรัพย์สินให้บุคคลอื่นถือไว้แทน สำหรับในส่วนของกลุ่มสมรสนั้น เมื่อนางกาญจนาภา ฯ ไม่ได้แจ้ง นางกมลวัน ฯ จึงไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ แสดงว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งใจแสดงรายการ ฯ เท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๓) ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงในบัญชี ฯ ที่ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ แล้ว เห็นว่า ถูกต้อง จึงลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒ จึงถือว่าบัญชี ฯ ทั้งสองครั้งดังกล่าวเป็นอันยุติ

(๔) สำหรับบัญชีที่ยื่นครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ที่อ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่บุคคลอื่นถือไว้แทน มีจำนวน ๖๔๖,๕๘๔,๓๘๔ บาท นั้น ไม่ได้ระบุว่า เป็นทรัพย์สินอะไรบ้าง และใครถือแทน และเมื่อเทียบกับจำนวนทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้องที่แสดงไว้ คือ ๒๔,๘๕๔,๕๘๐,๐๐๐ บาท เห็นว่า ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ไม่ได้แสดงทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือไว้แทน มีจำนวนเพียงเล็กน้อย คือ ร้อยละ ๒.๕ ของทรัพย์สินที่แสดงไว้เท่านั้น จึงไม่มีเหตุผลหรือมูลเหตุจูงใจที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชี ฯ เท็จ หรือปกปิด ในขณะที่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนอื่น คือ นายสุทัศน์ เงินหมื่น ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ซึ่งมีอยู่จริง และมีจำนวนมากกว่าทรัพย์สินที่ยื่นบัญชี ฯ ไว้ถึงสามเท่า เมื่อมีการตรวจสอบพบ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. กลับให้นายสุทัศน์ ฯ ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินเพิ่มเติมได้ แต่กรณีของผู้ถูกร้องที่ยื่นหนังสือชี้แจงเพิ่มเติม ฉบับวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ผู้ร้องกลับพิจารณาและมิมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ เป็นเท็จ โดยไม่พิจารณาวินิจฉัยว่าจะอนุญาตให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ เพิ่มเติมหรือไม่ จึงไม่เป็นธรรมกับผู้ถูกร้องอย่างยิ่ง

๓.๑๗ ผู้ร้องไม่มีอำนาจกล่าวหา ผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และ/หรือการเสียหายเงินได้ ทั้งนี้ เพราะเจตนาของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ คือ การป้องกันปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือเพื่อมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย มิได้มีเจตนาให้ผู้ร้องทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) หรือเป็นเจ้าพนักงานประเมินภาษี การที่ผู้ร้องอาศัยอำนาจที่ตนไม่มีอยู่ตามกฎหมายมาพิจารณาและลงมติ โดยฝ่าฝืนเจตนาของรัฐธรรมนูญให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้อง มติจึงไม่ชอบ และเป็นกรรณการล้ำสิทธิพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ถูกร้องซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ กำหนดให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นและจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิไม่ได้

๓.๑๘ ผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่ได้กระทำผิดต่อกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรสมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่า ดำเนินการโดยไม่สุจริตในการถือหุ้นบริษัทจำกัดและไม่ได้รายงานการได้มาซึ่งหุ้นต่อคณะกรรมการ ก.ล.ต. เป็นการกล่าวอ้างลอยไม่มีข้อสนับสนุนทางกฎหมาย หรือข้อเท็จจริงประกอบ อีกทั้งผู้ร้องไม่มีอำนาจตรวจสอบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างเรื่องนี้ประกอบการพิจารณา ลงมติ จึงเป็นการก้าวก่ายอำนาจขององค์กรอื่น ๆ และเป็นกรรณการล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกร้อง อันเป็นการขัดรัฐธรรมนูญ

๓.๑๙ ผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่ได้หลีกเลี่ยงการเสียหายเงินได้ การที่ผู้ร้องอ้างเหตุที่นายบรรณพจน์ ฯ ได้รับหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) จากคู่สมรสของผู้ถูกร้องโดยเสน่หา โดยนายบรรณพจน์ ฯ ไม่ได้นำราคาหุ้นดังกล่าวรวมเป็นเงินได้เพื่อเสียหายเงินได้นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า การเสียหายเงินได้หรือไม่ เป็นหน้าที่ตามกฎหมายของนายบรรณพจน์ ฯ ไม่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสต้องแสดงในบัญชี ฯ ส่วนการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ถ้าบุคคลธรรมดาเป็นผู้ซื้อหรือขายย่อมได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียหายเงินได้บุคคลธรรมดา และยังไม่ปรากฏว่าเจ้าพนักงานประเมินได้ตรวจสอบหรือประเมินให้มีการเสียหายเงินได้จากการโอนหุ้นกรณีข้างต้น

๓.๒๐ ผู้ถูกร้องสรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ดังนี้

(๑) ผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐจะต้องมีความบริสุทธิ์ ปราศจากข้อครหา ทั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ

ไม่มีอคติหรือมีสายสัมพันธ์ทางการเมืองกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ผู้ร้องตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง โดยไม่เป็นธรรม เลือกปฏิบัติ ไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงตามระเบียบของผู้ร้องที่ได้วางไว้และเร่งรัด การประชุมและลงมติ ทั้ง ๆ ที่กรรมการของผู้ร้องไม่ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนุญกำหนดไว้และ การตรวจสอบก็เป็นไปหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนานเกือบสามปีแล้ว

(๒) ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้ และบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนุญไม่ได้บังคับให้ต้องแสดงรายการ ทรัพย์สินและไม่ได้กำหนดโทษของการฝ่าฝืน ผู้ถูกร้องมาทำงานการเมืองเพื่อประเทศชาติ ไม่ได้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ แต่ผู้ร้องกลับนำเอาการประกอบธุรกิจมาเป็นประเด็นทางการเมืองเพื่อปิดกั้น ผู้ถูกร้องและยังนำกฎหมายอื่นมาอ้างว่า ผู้ถูกร้องน่าจะกระทำความผิดทั้งที่ผู้ร้องไม่มีอำนาจ

ข้อ ๘ ศาลรัฐธรรมนุญส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบและแจ้งให้ คุณหญิงปรีญา ฯ ทราบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ในส่วนที่มีความเกี่ยวกับคุณหญิงปรีญา ฯ กรณีดำรง ตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และกรรมการและผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด

๘.๑ คุณหญิงปรีญา ฯ ยื่นคำแถลง เป็นหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ต่อ ศาลรัฐธรรมนุญ ชี้แจงกรณีของผู้ถูกร้องอ้างถึงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยขอให้ถือเอาคำชี้แจง แก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ของคุณหญิงปรีญา ฯ ในเรื่องที่ประธานรัฐสภาขอให้ ศาลรัฐธรรมนุญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๖๖ ที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้วเป็นคำแถลง เพื่อประกอบการพิจารณาของศาลในเรื่องนี้ โดยมีความสรุปว่า

เมื่อวุฒิสภามีมติเลือกให้ผู้แถลงดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ผู้แถลงเป็น กรรมการบริษัท อมรเกษม จำกัด บริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และบริษัท วงศ์อมร จำกัด และได้เขียน หนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสามในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานครรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียน ถอนชื่อผู้แถลง ออกจากการเป็น กรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ และบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา

ส่วนกรณีลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีในแบบนำส่งงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน และในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในปี ๒๕๕๒ นั้น เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบซึ่งได้ลงลายมือชื่อมาหลายปีแล้ว ผู้ทำบัญชีบริษัทจึงได้นำงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ มาให้ลงลายมือ ชื่อเช่นเดิม โดยชี้แจงว่า เป็นช่วงคาบเกี่ยวกัน เพราะเป็นกรรมการบริษัท ระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๒

ถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ อยู่ในบังคับปี ๒๕๕๒ ซึ่งสามารถรับรองบุคคลได้ จึงได้ลงลายมือชื่อไป การลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้กลับมาเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ เพราะมีการจดทะเบียน ถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ แล้ว

สำหรับบริษัท วงศ์อมร ฯ นั้น ผู้แถลง ยื่นหนังสือพร้อมแจ้งด้วยวาจาต่อ คุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์ กรรมการบริษัทผู้มีอำนาจว่า ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แต่ด้วยเหตุ ที่กิจการของบริษัท วงศ์อมร ฯ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินของคุณหญิงวนิดา ฯ แต่เพียงผู้เดียว จึงไม่ได้ ติดตามว่า คุณหญิงวนิดา ฯ ดำเนินการทางทะเบียนถอนชื่อผู้แถลง ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แล้วหรือไม่ จนกระทั่งมีข่าวทางหนังสือพิมพ์เมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า ยังมีชื่อผู้แถลง เป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ อยู่ จึงสอบถามคุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งได้รับการยืนยันว่า หลังจากได้รับแจ้ง ด้วยหนังสือและวาจาเรื่องการลาออกตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ให้คนไปถอนชื่อแต่ไม่ได้ติดตาม เรื่อง และรับว่าจะไปติดตามเรื่องให้ ผู้แถลงเห็นว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๓ ประกอบมาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๒๗ และมาตรา ๓๘๖ นั้น การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท สามารถกระทำได้ โดยแสดงเจตนาเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจาต่อผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ และกฎหมาย ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะลาออก ต้องนำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเพื่อถอน ชื่อตัวเองออกจากทะเบียน ดังนั้น การที่ผู้แถลงบอกเลิกการเป็นกรรมการบริษัทด้วยการแสดงเจตนา ลาออกทั้งด้วยหนังสือและวาจาต่อคุณหญิงวนิดา ฯ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ ย่อมมีผลทำให้ การเป็นกรรมการบริษัทของผู้แถลงสิ้นไปทันที โดยผู้แถลงไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลง หลักฐานทางทะเบียนที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ผู้แถลงยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ของคุณหญิง วนิดา ฯ ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยพยานรับรองว่า ผู้แถลงลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ตั้งแต่เมื่อประมาณวันที่ ๑ - ๓ เมษายน ๒๕๕๒ เหตุที่พยานไม่ได้จดทะเบียนแก้ไข ทางทะเบียนในเวลานั้น เนื่องจากพยานลืม และปัจจุบันได้ดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขแล้วปรากฏรายละเอียด ตามสำเนาหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ซึ่งออกให้ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ ในส่วนของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ นั้น พยานเป็นผู้ถือหุ้นและเป็นกรรมการบริษัท ผู้หนึ่งด้วย ขอยืนยันว่า ผู้แถลงไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ ไม่เคยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนใด ๆ การที่ผู้แถลงลงลายมือชื่อในแบบนำส่งบังคับปี ๒๕๕๒ ในฐานะผู้ทำบัญชีและ กรรมการบริษัท นั้น เป็นการลงลายมือชื่อตามที่ผู้ทำบัญชีนำมาให้ลงลายมือชื่อตามที่เคยปฏิบัติมาใน

ปีก่อนๆ โดยเข้าใจว่า สามารถลงลายมือชื่อได้เพราะเป็นกรรมการบริษัทอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง คือ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน ๒๕๕๒

นอกจากนี้ ผู้แถลงเห็นว่า การสรรหาและการเลือกกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ให้นำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เป็นขั้นตอนก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง สำหรับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดนี้ ประธานวุฒิสภาได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งเรียบร้อยแล้ว บุคคลทั้งเก้าคนจึงเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครบองค์ประกอบตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง โดยสมบูรณ์และโดยชอบด้วยกฎหมาย หากต่อมา กรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใดต้องพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม เพราะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๐ วรรคสอง ก็บัญญัติให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ตราบิตที่ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจชี้ขาดยังไม่ได้วินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืน มาตรา ๒๕๘ ผู้นั้นก็ยังคงเป็นกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ต่อไป จนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งโดยผลของกฎหมายเนื่องจากเหตุอื่น

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า กระทำการฝ่าฝืน มาตรา ๒๕๘ จะมีผลเมื่อใดนั้น หลักของกฎหมายมหาชนยืนยันโดยชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ผ่านกระบวนการแต่งตั้งโดยชอบ และดำรงตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติภารกิจอย่างใดย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดสำหรับตำแหน่งดังกล่าวอยู่โดยสมบูรณ์ แม้จะมีการโต้แย้งจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่าคุณสมบัติไม่ครบถ้วนหรือมีลักษณะต้องห้ามก็ตาม จนกว่าจะได้มีการวินิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้ เพื่อให้บริการสาธารณะสามารถดำเนินการต่อไปได้ และประโยชน์สาธารณะได้รับความคุ้มครอง หากปรากฏในภายหลังว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจริงดังที่มีคำคัดค้าน รัฐซึ่งเป็นผู้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณะก็ชอบที่จะต้องคุ้มครองประโยชน์ของปัจเจกชนแต่ละคนและประโยชน์สาธารณะที่อาจได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ บัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ นำหลักการดังกล่าวมาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย และขยายหลักการในเรื่องการไม่มีผลย้อนหลังในการพ้นจากตำแหน่งของรัฐนี้ไปถึงองค์กรตรวจสอบที่กำหนดไว้โดยรัฐธรรมนูญ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๒ ให้นำมาตรา ๕๗ มาใช้กับการขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้ามของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

ผู้ร้องเป็นองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะองค์กรควบคุมตรวจสอบในภาคมหาชน ซึ่งต้องอยู่ภายใต้หลักการไม่มีส่วนได้เสียของเจ้าหน้าที่ และหลักความต่อเนื่องสม่ำเสมอของบริการสาธารณะ อันเป็นหลักการพื้นฐานทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และองค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาคมหาชนทุกองค์กร ดังนั้น หากศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. คนใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่ง คำวินิจฉัยดังกล่าว ย่อมจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นมาแล้วก่อนหน้า การวินิจฉัยดังกล่าว

๘.๒ นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม กรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งกรณีผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้แถลงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นแกนนำของพรรคการเมืองคู่แข่งพรรคไทยรักไทย และเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องมาก่อน โดยชี้แจงสรุปว่า

(๑) ก่อนได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้แถลงเป็นหนังสือเคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระดับนโยบาย เกือบทุกคณะ รวมแล้ว ๓ ช่วงรัฐบาล ซึ่งมีนายบรรหาร ศิลปอาชา พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จึงใกล้ชิดกับนักการเมืองที่อยู่ในคณะรัฐมนตรีทุกพรรค ไม่เฉพาะแต่พรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด

(๒) ขอยืนยันว่า ไม่เคยโกรธเคืองหรือมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับผู้ถูกร้องแต่อย่างใด แต่ไม่แน่ใจว่า ผู้ถูกร้องโกรธเคืองผู้แถลงหรือไม่ เนื่องจากขณะผู้ถูกร้องเป็นรองนายกรัฐมนตรี ระหว่างวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ ถึง ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมสองเดือนเศษ ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๐ มีนักข่าวหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจมาถามผู้แถลงว่า “รองนายกรัฐมนตรีจะสั่งให้รื้อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ มีความเห็นอย่างไร” จึงย้อนถามนักข่าวไปว่า “รองนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะรื้อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ จริงหรือ ท่านไม่ได้ร่วมทำด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ นั้น มีกระบวนการจัดทำโดยมีส่วนร่วมของประชาชนหลายหมู่เหล่า จะสั่งรื้อได้ง่ายๆ ได้อย่างไร” รุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ฉบับเดียว ลงข่าวในทำนองว่า “นายวิรัตน์ ตอกทักษิณ ไม่รู้เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ผู้ถูกร้องก็ให้เจ้าหน้าที่โทรศัพท์มาบอกว่า “เป็นผู้ใหญ่แล้ว ให้สัมภาษณ์อย่างนี้ได้อย่างไร” ผู้แถลงเรียนชี้แจงไปว่า ไม่ได้ให้สัมภาษณ์ตามที่เป็นการข่าว แต่มีนักข่าว

มาเข้าชี้ถามก็อาจจะย้อนถามไปเท่านั้นเอง ไม่ได้ตั้งใจให้สัมภาษณ์ จากนั้นเรื่องก็เงียบไปโดยผู้ถูกร้อง
คิดอย่างไร ผู้แถลงไม่ทราบ ผู้ถูกร้องอาจจะโกรธเคืองผู้แถลง คงไม่ใช่ผู้แถลงโกรธเคืองผู้ถูกร้อง

ต่อมา เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ผู้แถลงได้พาผู้บริหาร
ระดับสูงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมประมาณ ๑๐ คน
ไปอำนวยการผู้ถูกร้องที่ตึกชินวัตร ถนนพหลโยธิน ผู้แถลงได้กล่าวกับผู้ถูกร้องตอนหนึ่งว่า “หากมีอะไร
ที่ผมทำให้ท่านไม่สบายใจต้องขออภัยด้วย เพราะในโอกาสเจ้าหน้าที่สภาพัฒน์ ฯ โดยเฉพาะระดับสูง
อาจจะต้องทำงานร่วมกับท่านอีก” และในโอกาสดังกล่าว ผู้ถูกร้องก็ยังให้ของที่ระลึกเป็นปากกาเขียนชื่อ
DUPONT แก่ผู้แถลงและมอบของที่ระลึกให้ผู้บริหารทุกคนด้วย

๘.๓ นายโอกาส อรุณินท์ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือลงวันที่
๒ เมษายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงกรณีที่ถูกผู้ถูกร้องกล่าวอ้างถึงผู้แถลงว่า ปฏิบัติไม่เป็นกลาง
ไม่เป็นธรรม เลือกลงปฏิบัติ ด้วยการนำเรื่องของผู้ถูกร้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนผิดปกติ
ซึ่งนำสาธารณชนล่วงหน้าก่อนลงมติและดำเนินการให้มีการลงมติเรื่องของผู้ถูกร้อง ทั้งๆ ที่รู้อยู่แล้วว่า
มีกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการได้ มติของผู้ร้องจึงไม่ชอบ โดยชี้แจงสรุปได้ว่า
การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องดำเนินการ
ไปตามอำนาจหน้าที่เหมือนกันทุกราย ตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ร้องกำหนดตามมติผู้ร้อง ครั้งที่ ๕/๒๕๕๐
เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำหรับกรณีผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการตรวจสอบตามแนวทางและ
หลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดยบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งได้ดำเนินการ
ตรวจสอบแล้วเสร็จ และประกาศผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินในราชกิจจานุ
เบกษาลับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒
ส่วนบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ระหว่างการตรวจสอบยังไม่แล้วเสร็จ ในเดือนกันยายน
๒๕๕๓ สื่อมวลชนเสนอข่าวเกี่ยวกับการที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงทรัพย์สิน (หุ้น) ที่อยู่ในชื่อของแม่บ้าน
คนรับใช้ คนขับรถ และยามรักษาความปลอดภัยของผู้ถูกร้อง ในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องจำนวนมาก
และว่าที่ร้อยตรี เสงี่ยม นุษย์บาน ได้ยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวด้วย
ผู้ร้องจึงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ขึ้นดำเนินการจนกระทั่งแล้วเสร็จ และเสนอผู้ร้อง
พิจารณา รวมระยะเวลาดำเนินการเฉพาะในส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ประมาณสามเดือน
ซึ่งในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ได้ปฏิบัติไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและมติ
ของผู้ร้อง และคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากระเบียบดังกล่าวได้ถูก

ยกเลิกเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แล้ว ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง

หลังจากที่คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ ส่งรายงานผลการตรวจสอบแล้ว ผู้แถลง นำเรื่องดังกล่าวเข้าหารือในที่ประชุมผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า สมควรจะนำรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องมาพิจารณาเป็นการเฉพาะโดยนัดประชุมพิเศษเพิ่มเติมหรือไม่ ที่ประชุมมีมติให้นำเรื่องไปพิจารณาในวาระอื่นๆ ในวันอังคารที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ รวมกับรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ฯ ของนายชวน ฯ เพื่อพิจารณาในคราวเดียวกัน โดยฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ ในเรื่องของผู้ถูกร้องให้แก่กรรมการ ป.ป.ช. ทุกคน ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ไม่ใช่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามที่ผู้ถูกร้อง กล่าวอ้าง และในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งผู้ร้องกำหนดให้มีการประชุมตั้งแต่เวลา ๐๕.๓๐ นาฬิกา เป็นต้นไป ปรากฏว่า มีบุคคลจำนวนมากมาชุมนุมกันรอบบริเวณใกล้อาคารสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งจะเป็นที่ประชุมของผู้ร้อง และพยายามขัดขวางรวมทั้งดำเนินการต่างๆ ไม่ให้ผู้ร้องมีการประชุมในวันดังกล่าว ผู้ร้องรวมทั้งผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุมและสามารถประชุมพิจารณาเรื่องตามระเบียบวาระได้ เมื่อเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ นาฬิกา โดยระเบียบวาระใดที่ผู้ร้องเห็นว่า เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาในรายละเอียดก็มีมติให้เลื่อนการพิจารณาออกไปก่อน มิใช่ผู้แถลงเป็นผู้สั่งให้เลื่อน จนกระทั่งถึงวาระพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องได้พิจารณาจนแล้วเสร็จและมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ การปฏิบัติในการประชุมของผู้ร้องในวันดังกล่าวเป็นเรื่องปกติที่ผู้ร้องปฏิบัติตามตลอด และมีได้ดำเนินการโดยเร่งรีบ ดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวหาแต่อย่างใด

ส่วนกรณีที่มีผู้ร้องเรียนว่า มีกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน คือ คุณหญิงปรีญา ฯ พลโท สวัสดิ์ ฯ และนายเกริกเกียรติ ฯ เป็นกรรมการบริษัท และเป็นหุ้นส่วน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ กรรมการ ป.ป.ช. ได้นั้น ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของ ป.ป.ช. ดังกล่าว เป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องวินิจฉัย ผู้แถลงและผู้ร้องไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย และผู้แถลงไม่มีอำนาจห้ามกรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใดเข้าร่วมในการประชุมของผู้ร้อง นอกจากนั้น คุณหญิงปรีญา ฯ ไม่ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ก่อนการประชุมผู้ร้องตามที่ผู้ถูกร้อง กล่าวหาแต่อย่างใด แต่ได้ลาออกในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

ระหว่างมีการตรวจสอบเรื่องของผู้ถูกร้อง ผู้แถลงไม่เคยให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ในลักษณะมีคำวินิจฉัยล่วงหน้าแต่อย่างใด และไม่เคยจัดแถลงข่าวก่อนมีคำวินิจฉัยของผู้ร้อง แต่โดยเหตุที่ในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีนักข่าวทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาทำข่าวที่สำนักงาน ป.ป.ช. จำนวนมาก ทุกวัน และประตูเข้า - ออก มีเพียงประตูเดียว เมื่อผู้แถลงเข้ามาทำงานและจะกลับบ้าน จะมีนักข่าวมาสอบถามเรื่องต่างๆ รวมทั้งความคืบหน้าในการตรวจสอบทรัพย์สินผู้ถูกร้องอยู่เสมอ จึงได้พูดคุยกับนักข่าวไปบ้างซึ่งปรากฏเป็นข่าว

ผู้แถลงขอยืนยันว่า ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ของผู้แถลงและผู้ร้องได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้วยความเป็นกลาง โดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ผู้แถลงไม่เคยมีอคติกับบุคคลหนึ่งบุคคลใด รวมทั้งผู้ถูกร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเรื่อง

ข้อ ๕ ผู้ร้องแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณา วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ และจัดส่งคำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ สรุปได้ว่า

๕.๑ ผู้ร้องแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า

๕.๑.๑ คำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หมายความว่า ผู้นั้นรู้หรือไม่ว่า ตนเองหรือคู่สมรสมีทรัพย์สินหรือหนี้สินที่ยังไม่ได้แจ้งต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ ถ้ารู้และไม่แจ้งก็ถือว่าจงใจ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความประสงค์ต่อผล เล็งเห็นผล หรือเหตุผลอื่น และกรณีตามมาตรา ๒๕๕ นี้ ไม่เกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต หรือไม่

๕.๑.๒ การยื่นและการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ใช่การตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินว่า สุจริตหรือไม่ แต่เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้บุคคลที่ตัดสินใจจะเข้ามาสู่ตำแหน่งต่างๆ ไม่เฉพาะนักการเมือง แต่รวมถึงข้าราชการระดับสูง ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะต้องถูกตรวจสอบความโปร่งใสโดยยื่นบัญชี ฯ ที่มีอยู่จริงของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะให้ผู้ร้อง ตรวจสอบตามระยะเวลาต่างๆ หากผู้ยื่นบัญชี ฯ ปกปิดข้อเท็จจริง ไม่ยอมแจ้งทั้งหมดหรือบางส่วน การตรวจสอบความเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินซึ่งเป็นขบวนการตรวจสอบตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ก็ไม่อาจดำเนินการได้ รัฐธรรมนูญจึงกำหนดโทษของการไม่ยื่นบัญชี ฯ ยื่นบัญชี ฯ เท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงไว้ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

๕.๑.๓ การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ รวม ๓ ครั้ง ผู้ร้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบไปประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว นั้น

เป็นการตรวจสอบเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่อยู่ในชื่อของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ ผู้ร้องไม่ได้ประกาศรับรองว่า รายการดังกล่าวของผู้ถูกร้องถูกต้องและมีอยู่จริง นอกจากนี้ ไม่มีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ร้องตรวจสอบทรัพย์สิน ๗ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรายใดเพิ่มเติม แม้ว่าจะได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ๗ และส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

๕.๑.๔ ในชั้นการพิจารณาสืบพยานของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องนำพยานบุคคลเข้าเบิกความ ๑ ปาก และยื่นคำให้การเป็นพยานบุคคลฝ่ายผู้ถูกร้อง รวม ๕ ปาก ซึ่งผู้ร้องขออนุญาตให้ผู้ถูกร้องนำพยานบุคคลดังกล่าวมาให้ผู้ร้องซักค้าน รวม ๖ ปาก ศาลอนุญาต แต่ผู้ถูกร้องนำพยานมาให้ซักค้านเพียงปากเดียว คือ นายสุรศักดิ์ ๗ ส่วนพยานที่เหลืออีก ๕ ปาก ขอให้ผู้ร้องซักค้านเป็นหนังสือ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า

(๑) การซักค้านและตอบการซักค้านเป็นหนังสือ ไม่อาจเชื่อได้ว่าจะได้คำตอบจากพยานอย่างแท้จริง และการซักค้านและการตอบคำถามค้านเป็นหนังสือ ไม่เคยปรากฏมาก่อนในกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) สำหรับพยานที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นคนกลาง คือนายวิโรจน์ ๗ นั้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์ภัทร จำกัด และเป็นกรรมการในคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นผู้ที่มีความสนิทสนมกับนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สังกัดพรรคไทยรักไทย ซึ่งต่อมานายวิโรจน์ ๗ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หากผู้ถูกร้องยอมนำพยานปากนี้มาให้ซักค้าน ผู้ร้องจะซักค้านเพื่อให้ยืนยันถึงกรณีการอำพรางตลาดหลักทรัพย์ ๗ เรื่องการซื้อขายหุ้นบริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ ๗ ระหว่างนางสาวดวงตา ๗ กับนายบรรณพจน์ ๗ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และระหว่างนางสาวดวงตา ๗ กับนางสาวบุญชู ๗ ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ด้วยการที่ผู้ถูกร้องไม่นำพยานฝ่ายผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องซักค้าน ถือได้ว่าผู้ถูกร้องจำนนต่อพยานหลักฐาน

(๓) ส่วนพยานรายนายสุรศักดิ์ ๗ ซึ่งอ้างเทปบันทึกรายการหนี้แผ่นดิน เรื่อง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเก็งกำไรของต่างชาติ ทางช่อง ๗ ออกอากาศ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นส่วนหนึ่งของคำให้การเป็นหนังสือนั้น ปรากฏว่าผู้ถูกร้องอ้างนายสุรศักดิ์ ๗ เป็นพยานต่อศาลตามคำร้องขอระบุพยานเพิ่มเติมลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔ และผู้จัดรายการดังกล่าว คือ นายนพดล อินนา ซึ่งเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ

พรรคไทยรักไทย พยานจึงไม่ใช่พยานคนกลางอย่างแท้จริง และการจัดรายการหนี้แผ่นดินดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้ถูกร้องนำมาเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้โดยเฉพาะ

๘.๑.๕ ผู้ร้องชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ทั้งปัญหาข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริง ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติให้รัฐมนตรีต้องยื่นบัญชี ฯ โดยให้ถือว่า เป็นหน้าที่และกำหนดองค์กรผู้รับผิดชอบ คือ ผู้ร้อง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่ได้รับแต่งตั้ง ตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมยังคงเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป ส่วนการดำรงตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญนี้ จะต้องถือวันที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันที่ เริ่มเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง และผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง รวม ๓ ครั้ง ตามกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติ เท่ากับผู้ถูกร้องยอมรับว่า ตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ

ประเด็นที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้ พิจารณา ตามมาตรา ๒๕๕ แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ยื่นบัญชี ๓ ครั้ง การยื่นบัญชีครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ นั้น เป็นการยื่นบัญชี ฯ ในขณะที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว แต่ยังคงให้ผู้ร้อง ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่น ทั้ง ๓ ครั้ง ตามมาตรา ๒๕๓ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จะมีบทลงโทษ ๒ ประการ คือ ประการที่ ๑ ให้ผู้นั้นพ้นจาก ตำแหน่งนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นหรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว และประการที่ ๒ ผู้นั้นถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ถ้าเป็นกรณี ที่ ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว โทษก็จะมีผลบังคับในประการที่ ๒ คือ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี

ประเด็นที่ ๓ ผู้ถูกร้องอ้างว่า มติของผู้ร้อง เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว คือคุณหญิงปรีญา ฯ เข้าร่วมประชุมและมีมติด้วย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจนำมตินั้นมาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ผู้ร้องชี้แจงตามคำแถลงของคุณหญิงปรียา ฯ ที่ยื่นต่อศาลไว้แล้ว และชี้แจงเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจเสนอกรณีตามประเด็นที่ ๓ นี้ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการขอให้พิจารณาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น หรือประธานรัฐสภาเท่านั้นที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

ประเด็นที่ ๔ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อน ไม่ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจง การดำเนินการของผู้ร้องไม่เป็นไปตามระเบียบขั้นตอนเร่งรัดไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง นั้น

ผู้ร้องมิได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อนแต่อย่างใด เพราะข้อเท็จจริงรับฟังยุติตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องตรวจพบ และคำรับของผู้ถูกร้องเองว่า ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ่นแทน และไม่ได้แสดงรายการหุ่นนั้นไว้ในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง

ส่วนการที่นายประสิทธิ์ ฯ กรรมการ ป.ป.ช. เบิกความว่า ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีผลใช้บังคับอยู่นั้น เป็นการเบิกความที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งๆ ที่รู้อยู่แล้วว่าระเบียบนั้นไม่อาจนำมาปฏิบัติได้ ผู้ร้องประชุมครั้งที่ ๔๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ พิจารณาเรื่องที่นายประสิทธิ์ ฯ ในฐานะผู้รับผิดชอบการไต่สวนกรณีขอให้ถอดถอนนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ออกจากตำแหน่ง ขอให้ที่ประชุมนำผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นมาดำเนินการไต่สวนต่อไป ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติว่า การตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่ได้ดำเนินการมาแล้วนี้ เป็นขั้นตอนหนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ร้องมีมติให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในขณะที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตออกใช้บังคับ แต่ในขณะนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ระเบียบดังกล่าวจึงไม่อาจนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อีกต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง การไต่สวนข้อเท็จจริงตามคำร้องขอให้ถอดถอนนายสุเทพ ฯ จึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่า ระเบียบนั้นได้ถูกยกเลิกไปโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ถ้าจะดำเนินการตามขั้นตอนที่ระเบียบดังกล่าวเคยปฏิบัติไว้และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ แล้ว การกระทำดังกล่าวถือว่าทำได้ ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ไม่ได้หมายความว่า ระเบียบนั้นจะใช้บังคับอยู่ และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ นั้น

สำหรับกรณีทีกล่าวหาว่า ผู้ร้องไม่ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจง จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องได้รับการพิจารณาอย่างไม่เที่ยงธรรม นั้น ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงครั้งแรกตามหนังสือลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ต่อมาผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงอีก ๒ ครั้ง ตามหนังสือลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ทั้งได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ ตรวจสอบ ๑ อีกเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ นอกจากนั้น เมื่อผู้ถูกร้องกล่าวอ้างพยานบุคคลเพิ่มเติม ผู้ร้องได้สอบปากคำพยานบุคคลทีกล่าวอ้างให้ทุกราย ซึ่งถือว่า ผู้ร้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและ นำพยานบุคคลมาให้ผู้ร้องสอบปากคำตามความประสงค์ของผู้ถูกร้องทุกประการ เป็นการให้ความเป็นธรรม แก่ผู้ถูกร้องเช่นเดียวกับคดีอื่น ๆ แล้ว

ประเด็นที่ ๕ ทีผู้ถูกร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องไม่แยกว่า กรณีใดเป็นการ แจ้งเท็จ และกรณีใดเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงทีควรแจ้งให้ทราบนั้น กรณีของผู้ถูกร้องเป็นทั้งกรณีทียื่น บัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เพราะเป็นการยื่นบัญชี ๑ ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและเป็นกรณี ปกปิดข้อเท็จจริงทีควรแจ้งให้ทราบด้วย และคำว่า “จงใจ” มีความหมายเพียงว่า ผู้ยื่นบัญชี ๑ รู้หรือไม่ว่า ตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีทรัพย์สินและหนี้สินทีไม่ได้แจ้งต่อผู้ร้อง ถ้ารู้และไม่แจ้ง ถือว่าจงใจแล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาถึงเหตุผลแห่งการกระทำ และไม่เกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต หรือไม่ ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่าเข้าใจความหมาย ดังกล่าวเป็นอย่างดี

ประเด็นที่ ๖ ทีผู้ถูกร้องอ้างว่า รายการทรัพย์สินทีอยู่ในชื่อบุคคลอื่นเป็นของ คู่สมรส ไม่ใช่ทรัพย์สินของผู้ถูกร้องเพราะได้โอนลอยทรัพย์สินให้คู่สมรสตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๓๕ แล้วนั้น

จากการตรวจสอบหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ในบริษัทต่างๆ รวม ๕ บริษัท คือ บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์เซอร์วิส ๑ บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ ๑ บริษัท เทเลอินโฟมีเดีย ๑ บริษัท เอส ซี แอสเสท ๑ บริษัท อินโฟร์เซล เทเลคอม ๑ บริษัท ชินเซทเทลไลท์ ๑ บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ๑ และ บริษัท อินโฟลิงค์ ๑ พบว่าผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนมาเป็นเวลานาน ก่อนดำรง ตำแหน่งทางการเมือง บางบริษัทเป็นเวลานานถึงสิบปี เช่น บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ ส่วนที ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้โอนลอยหุ้นให้คู่สมรสตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ นั้น การโอนลอยตามคำเบิกความของ นายสุรศักดิ์ ๑ พยานของผู้ถูกร้อง สรุปได้ว่า เป็นการโอนหุ้นทีซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ๑ เป็นการ

ลงทุนระยะสั้นเพื่อเก็งกำไร แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นการทำหลักฐานการโอนโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นแทนเป็นการอำพรางเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นรู้ว่า หุ้นทั้งหมดยังเป็นของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส เพราะได้ให้บุคคลที่มีชื่อถือหุ้นแทนลงลายมือชื่อโอนลอยในใบหุ้น และฝ่ายผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสเก็บใบหุ้นไว้เอง

ส่วนหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ ฯ นั้น นายสุรศักดิ์ ฯ เบิกความว่า การโอนหุ้นดังกล่าวต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ ซึ่งต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานหนึ่งคนอย่างน้อยลงลายมือชื่อรับรอง ดังนั้น ทั้งผู้ถูกร้องและคู่สมรสจะต้องรู้ว่า ตนเองโอนให้ใคร

ประเด็นที่ ๗ กรณีผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น เป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อไม่ต้องทำให้ผู้ใดรู้ว่า ตนเป็นเจ้าของหุ้นที่แท้จริง ตนมีหุ้นในบริษัทจำนวนเท่าใด ทั้งนี้เพื่อที่จะขายหุ้นดังกล่าวได้ง่ายและถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัท ก็จะไม่กระทบต่อชื่อเสียงของตน

ประเด็นที่ ๘ คำว่าทรัพย์สิน “ของตน” ตามรัฐธรรมนูญ มีความชัดเจนว่า หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นของตน ไม่ว่าจะใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน หรือจําหน่ายไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับการศึกษาของผู้ถูกร้องกับคู่สมรสแล้ว เชื่อว่า ผู้ถูกร้องกับคู่สมรสย่อมเข้าใจความหมายของคำว่า ทรัพย์สินของตนได้ดี นอกจากนี้ คำอธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” ในแบบการยื่นบัญชี ฯ ได้ระบุชัดเจนว่า หมายรวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นด้วย แต่เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือไว้แทน ก็เพราะมีเจตนาปกปิดมิให้ผู้ใดรู้ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังที่กล่าวไว้ในประเด็นที่ ๗ ทั้งนี้ หากผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินนั้นไว้ในกรณียื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องแล้ว บัญชี ฯ นั้นก็ต้องถูกเปิดเผยตามรัฐธรรมนูญ ทำให้บุคคลทั่วไปรู้ถึงพฤติกรรมอันไม่โปร่งใส และไม่สุจริตของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

๕.๒ ผู้ถูกร้องแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า

๕.๒.๑ ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพราะเข้าดำรงตำแหน่งก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ แม้จะมีบทเฉพาะกาลให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีก่อนวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปตามรัฐธรรมนูญนี้ แต่มิได้มีบทบัญญัติให้ต้องยื่นบัญชี ฯ สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีได้เข้ามาดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ทั้งนี้ หากจะวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญผู้ถูกร้องก็พ้นจากตำแหน่งก่อนที่จะครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ คือ ก่อนครบสามสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ

๕.๒.๒ รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเฉพาะใน ส่วนที่ ๑ ว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จะใช้บังคับได้ ต้องมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดในการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ที่จะต้องถูกบังคับได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติก่อน ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ที่ให้ผู้ร้องกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงใช้บังคับได้ ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. เพิ่งประกาศใช้ระเบียบโดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว การยื่นบัญชี ฯ ของผู้ร้องจึงเป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม

๕.๒.๓ ผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้อง เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีเจตนารมณ์ที่จะใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่เท่านั้น เพราะนอกจากจะใช้คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” แล้ว โทษยังกำหนดให้ “พ้นจากตำแหน่ง” และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง เป็นบทบัญญัติที่เป็นองค์ประกอบของกันและกัน คือ ให้พ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงมีอาจใช้บังคับกับกรณีของผู้ถูกร้องได้

นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๕ มีไว้เพื่อควบคุมมิให้ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ แสดงรายการทรัพย์สินโดยบิดเบือนเพื่อเตรียมการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตหรือปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ดังนั้น การยื่นบัญชี ฯ โดยมีรายการไม่ครบถ้วนด้วยความเข้าใจผิดหรือผิดพลาด เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการให้มีการแก้ไขเสียให้ถูกต้อง ไม่ใช่เป็นเหตุที่จะให้สรุปว่า มีความ “จงใจ” ไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือ “จงใจ” ยื่นบัญชี ฯ โดยมีข้อความอันเป็นเท็จหรือ “จงใจ” ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะการยื่นบัญชี ฯ ดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากเหตุใดๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวกับการกระทำเพื่อเตรียมการทุจริตหรือเพื่อปกปิดประโยชน์ที่ตนได้มาโดยทุจริต มิให้ปรากฏต่อสาธารณะก็ได้ มาตรา ๒๕๕ เป็นบทบัญญัติที่ “กำกวดสิทธิ” ในทางการเมืองอันเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน ซึ่งรุนแรงกว่าการ “จำกัดสิทธิ” การใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๕๕ จึงต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรมและเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้คำว่า “จงใจ” ในมาตรา ๒๕๕ จึงมิใช่ “เจตนา” ธรรมดา หากแต่ต้องมีเจตนาพิเศษที่จะเป็นมูลเหตุให้นำไปสู่การถอดถอนผู้หนึ่งผู้ใดจากตำแหน่ง

ทางการเมืองตามส่วนที่ ๓ และดำเนินคดีอาญาตามส่วนที่ ๔ การจะพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ใดจงใจหรือไม่ จึงต้องมีความชัดเจน โดยมีหลักเกณฑ์ว่า เป็นการกระทำที่ได้ประโยชน์หรือเตรียมเพื่อจะให้ได้รับประโยชน์อันมิชอบ บทบัญญัติในหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญมุ่งป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหาประโยชน์โดยมิชอบจากตำแหน่งหน้าที่ และต้องหมายความถึงการจงใจของ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” โดยตรง ไม่นำการ “จงใจ” ของบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งแม้จะเป็นคู่สมรส มาสันนิษฐานว่าเป็นการจงใจของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ในเรื่องนี้เมื่อข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า รายการทรัพย์สินที่บกร่องในการยื่นบัญชี ฯ เป็นของคู่สมรสผู้ถูกร้อง หากผู้ถูกร้องจะสันนิษฐานว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องจงใจปกปิดการจูงใจนั้นก็ไมอาจนำมาอนุมานว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ “จงใจ” ตามมาตรา ๒๕๕ ได้

๕.๒.๔ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม บัญญัติให้ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ฯ ที่มีผู้ยื่นบัญชี ฯ ไว้โดยเร็ว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบต่อไป สิ่งที่ผู้ร้องพึงต้องการอย่างแท้จริง คือ ความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่นบัญชี ฯ เมื่อผู้ถูกร้องทราบทรัพย์สินบางรายการด้วยความเข้าใจผิด ก็รีบยื่น แต่ผู้ร้องไม่สนใจรับ หรือให้โอกาสผู้ร้องยื่นเพิ่มเติม กลับรีบเร่งดำเนินการ เมื่อมีการเสนอสรุปความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ต่อผู้ร้อง ผู้ร้องได้รับลงมติโดยฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อผู้ร้องก่อน

การที่ผู้ร้องยืนยันว่าการไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว เพราะระเบียบนั้นถูกยกเลิกโดยชอบธรรม มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง เนื่องจากมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ใช้บังคับแล้ว นั้น ผู้ถูกร้องอ้างมติผู้ร้องในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๓ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ที่ว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการไต่สวนที่ได้ดำเนินการมาแล้วก็ดี หรือที่กำลังจะดำเนินการต่อไปก็ดี หากเป็นการดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว ย่อมเป็นการดำเนินการที่ชอบและมีผลตามกฎหมาย” และบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๑๓๐ ที่บัญญัติให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นผลให้ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับได้ต่อไป และมาตรา ๑๓๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง เนื่องจากมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง กำหนดระยะเวลาการใช้ระเบียบไว้ แต่ไม่ได้ห้ามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่จะใช้บัญญัติให้ระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไป

นอกจากนี้ กรรมการผู้ร้องบางคนพยายามปกปิดเหตุการณ์ที่ไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้อง โดยร่วมกันลงมติมิให้นำยประสิทธิ์ ฯ เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของผู้ร้องในการพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญในฐานะที่ผู้ถูกร้องเชิญมาให้การเป็นพยาน อีกทั้งวิธีพิจารณาเอกสารพยานหลักฐานของผู้ร้องก็ไม่ได้มีมาตรฐานที่ยึดถือได้ คือ กรณีมีข้อสงสัยว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ยังเป็นกรรมการบริษัท โดยมีหลักฐานเป็นสำเนาเอกสารของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่ผู้ร้องกลับให้เหตุผลว่า ต้องสอบถามข้อเท็จจริงจากบริษัทกับผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่กรณีของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับบริษัท อินโฟลิงค์ ฯ เมื่อผู้ร้องมีเอกสารจากนายทะเบียนแสดงว่า มีการโอนหุ้นกลับไปมาระหว่างผู้ถูกร้องและคู่สมรสไปยังบุคคลอื่น ผู้ร้องกลับรีบด่วนสรุปว่า ผู้ถูกร้องโอนหุ้นดังกล่าวให้บุคคลใกล้ชิด โดยมีได้สอบถามความจริงจากบริษัทหรือผู้ถูกร้องก่อน ทั้งๆ ที่ถ้าพิจารณาเอกสารให้ละเอียดแล้ว จะพบว่า เอกสารผิดพลาด ซึ่งผู้ร้องเองก็ยอมรับในภายหลัง

ดังนั้น มติของผู้ร้องที่เกิดจากความไม่เที่ยงธรรมในการดำเนินการกรณีของผู้ถูกร้อง จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับผู้ถูกร้องหรือนำมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้

๕.๒.๕ มีหลักฐานทางทะเบียนว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ยังเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ และลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการรับรองบุคคลและงบกำไรขาดทุนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ ด้วย เป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนที่จะเริ่มพิจารณาคดีของผู้ถูกร้อง การพิจารณาใดๆ ที่คุณหญิงปรีญา ฯ กระทำไปในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ ย่อมใช้ไม่ได้ และการพิจารณาของผู้ร้องที่มีคุณหญิงปรีญา ฯ ร่วมพิจารณาอยู่ด้วย จึงเป็นโมฆะและไร้ผล ไม่อาจนำมาใช้กับผู้ถูกร้องได้

ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องมิได้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้คุณหญิงปรีญา ฯ พ้นจากตำแหน่ง หากเป็นการหยิบยกกฎหมายที่เกิดขึ้นกับคุณหญิงปรีญา ฯ ก่อนที่จะพิจารณาคดีของผู้ถูกร้อง คือ เมื่อคุณหญิงปรีญา ฯ ต้องพ้นจากตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ อันเป็นการพ้นไปโดยผลของกฎหมาย คุณหญิงปรีญา ฯ จึงไม่มีสิทธิหรืออำนาจในการกระทำการในฐานะกรรมการ ป.ป.ช.

อีกต่อไป เมื่อมีการฝ่าฝืน ย่อมเป็นผลให้การกระทำทั้งปวงของผู้ร้องในกรณีของผู้ถูกร้องต้องเป็นโมฆะ และไร้ผลไปด้วย

๕.๒.๖ การที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเป็นหุ้นของบริษัทต่างๆ นั้น ไม่เป็นความจริง เพราะผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นเจ้าของหุ้นดังกล่าว โดยได้โอนลอยให้ คู่สมรสตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๓๕ ก่อนที่จะเข้ามาทำงานการเมือง การโอนลอยนี้ หากผู้รับโอนลอย นำตราสารการโอนหุ้นไปให้ผู้อื่นที่มีชื่อเป็นผู้รับโอนหุ้น ทางทะเบียนหุ้นจะปรากฏชื่อของผู้ถือหุ้นเดิม แล้วเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อผู้รับโอนหุ้นลอย ผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานมานำสืบเป็นอย่างอื่น เพียงแต่อ้างพยานเอกสารที่ปรากฏการโอนหุ้นโดยตรงจากผู้ถูกร้องไปยังบุคคลใกล้ชิด แล้วถือว่า บุคคลเหล่านั้นถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง ซึ่งความจริงเป็นเรื่องที่คู่สมรสผู้ถูกร้องนำหุ้นที่ผู้ถูกร้องโอนลอยให้ นั้น ไปโอนเป็นชื่อบุคคลอื่นต่อไป โดยผู้ถูกร้องไม่ทราบ ทั้งนี้ จะเห็นได้จากการเพิ่มทุนและการซื้อขาย อันเกี่ยวกับหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน จะใช้เงินของคู่สมรสผู้ถูกร้อง และนำเข้าบัญชีคู่สมรสผู้ถูกร้องทั้งสิ้น

ผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งใจปกปิดหุ้นเหล่านั้น เพราะไม่ใช่หุ้นของผู้ถูกร้อง และคู่สมรสผู้ถูกร้องซึ่งเป็นเจ้าของหุ้นก็ได้ตั้งใจปกปิด เพราะไม่มีเหตุผลใดที่จะปกปิดเนื่องจากเป็นหุ้นที่ได้มาโดยสุจริต ทั้งนี้ เมื่อเกิดเรื่องขึ้น ผู้ถูกร้องก็ได้ยอมรับถึงความมีอยู่และการไม่ได้แจ้ง พร้อมทั้งยื่นรายการแจ้งเพิ่มเติม ซึ่งแสดงว่า ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาหรือจงใจปกปิดหรือได้ประโยชน์จากการปกปิดหรือเสียประโยชน์จากการเปิดเผยหุ้นเหล่านั้น

๕.๒.๗ ผู้ถูกร้องอ้างหลักกฎหมายทั่วไปว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลกระทำการโดยสุจริต หลักตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต ซึ่งจากหลักกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องจึงมีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่จากสำนวนของผู้ร้อง ไม่มีพยานหลักฐานใดแสดงว่า ผู้ถูกร้องจงใจกระทำการดังกล่าว นอกจากการคาดคิดหรือสันนิษฐานของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องน่าจะมิมีมูลเหตุที่ต้องปกปิดรายการทรัพย์สินเหล่านั้น

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า

“การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวและต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ บัญญัติว่า

“เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบแล้ว ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมายลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด พ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ รายงานดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่ พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า มาใช้โดยอนุโลม”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่บัญญัติในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

กรณีของผู้ถูกร้อง อยู่ในข่ายบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

๑. คำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในคำร้องระบุว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร รองนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

๒. คำชี้แจงของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ได้ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นรองนายกรัฐมนตรี ในสมัยที่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และในขณะนั้นยังไม่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และต่อมา

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้อง พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเนื่องจากเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

๓. ประเด็นที่ผู้ทำคำวินิจฉัยต้องพิจารณาเป็นพิเศษ คือ เมื่อผู้ถูกร้อง อ้างว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีแล้ว ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือว่าผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด ได้ปรากฏในเอกสารแถลงการณ์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องนายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พบว่าคณะรัฐมนตรีชุดที่ ๕๒ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรีเข้าดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดยมติสภาผู้แทนราษฎร และพ้นจากตำแหน่งโดยการลาออกเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีผลตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยสาเหตุลาออกเพราะวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ จึงเห็นว่าผู้ถูกร้องซึ่งเป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งในคณะรัฐมนตรี ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ด้วยเช่นกัน เพราะความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง (๑)

๔. ประเด็นสำคัญที่สุด ต้องตรวจสอบให้ชัดเจนว่า คำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องกับวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน นั้นเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีไปแล้ว การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อพ้นจากตำแหน่งไปแล้วจะมีผลผูกพันเมื่อพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และต้องอยู่ในบังคับตามมาตรา ๒๕๕ หรือไม่ เพราะนัยการยื่นบัญชี ฯ ในขณะดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับการยื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว นั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ

ประการที่ ๑ กรณีผู้ที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนับเป็นการยื่นบัญชี ฯ ในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๕๑ และยื่นเป็นครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) ต่อมาเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ก็ต้องยื่นกรณีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ก็ยื่นบัญชี ฯ อีกครั้ง เป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง เมื่อมีการยื่นบัญชี ฯ แล้ว การตรวจสอบของผู้ร้องก็เริ่มดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๓ นับตั้งแต่การยื่นครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ หากผลการตรวจสอบพบว่าการฝ่าฝืน ผู้ร้องมีอำนาจใช้บทบังคับของมาตรา ๒๕๕ มาดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนได้ ซึ่งผู้ร้อง และศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการวินิจฉัยชี้ขาดผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวได้ ทั้งนี้ หากผู้ร้องตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินจากบัญชี ฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่น เพราะเหตุพ้นจากตำแหน่งแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถดำเนินการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อศาลฎีกา

แผนกคืออาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินเหล่านั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ตาม
มาตรา ๒๕๔ วรรคสอง

ประการที่ ๒ กรณีผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อพ้นจากตำแหน่ง
ทางการเมืองมาแล้ว อันเป็นกรณี พ้นตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง จะถือว่าเป็นผู้ยื่นบัญชี ฯ
ในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเป็นผู้ยื่นบัญชี ฯ ในฐานะบุคคลธรรมดา หากเป็นผู้ยื่นบัญชี ฯ
ในฐานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕๕ ตามประเด็นที่ ๑
หากกรณีเป็นผู้ยื่นบัญชี ฯ ในฐานะบุคคลธรรมดา เพราะผู้ยื่นบัญชี ฯ พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว
มาตรา ๒๕๕ ก็นำมาบังคับใช้ไม่ได้ เพราะมาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๕. การดำเนินการของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต้องพิจารณาทุกกรณีด้วยความละเอียด รอบคอบ
ตรงกับข้อเท็จจริงในทุกกรณี เพราะนอกจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓
มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ บัญญัติอำนาจและหน้าที่ไว้แล้ว การดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่
ของศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นไปตามมาตรา ๒๖ ที่บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร
ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ด้วย

๖. กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญ

ใน ส่วนที่ ๑ ของหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดขั้นตอนไว้ ๓ ขั้นตอน กล่าวคือ

- (๑) การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒
- (๒) การตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๒๕๓
- (๓) การลงโทษผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ไว้ในมาตรา ๒๕๕ กล่าวคือ

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา
ห้าปี ตามมาตรา ๒๕๕

ซึ่งมาตราที่เกี่ยวข้องทั้ง ๔ มาตรา บัญญัติไว้ดังนี้

การแสดงผลบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดง
รายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และจะต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

การตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๒๕๓ บัญญัติว่า เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบแล้ว ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมายลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชี

ของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว

การลงโทษผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๗. ผู้ทำคำวินิจฉัย มีข้อพิจารณาว่า

(๑) ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน คือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

ประเด็นสำคัญที่สุดของการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นต้องยื่นขณะดำรงตำแหน่ง จะยื่นก่อนดำรงตำแหน่งหรือยื่นภายหลังดำรงตำแหน่ง ถือว่าไม่มีผลใช้บังคับ และโดยข้อเท็จจริงทุกคนจะยื่นขณะดำรงตำแหน่งทั้งนั้น แต่มีบางกรณีเป็นการยื่นพ้นจากตำแหน่งแล้ว

(๒) การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕๒ กล่าวคือ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลา กล่าวคือ ให้ยื่นบัญชี ฯ ดังนี้

๒.๑ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวัน

๒.๒ ในกรณีการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวัน

๒.๓ ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชี ๑ ภายในเก้าสิบวัน

๒.๔ ที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ตาม ๒.๒ ให้ยื่นอีกครั้งภายในสามสิบวันหลังจากพ้นตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

การยื่นบัญชีตามข้อ (๒) ผู้ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ก็ต้องยื่นบัญชีให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ ช่วงใดช่วงหนึ่ง หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จะต้องถูกลงโทษตามมาตรา ๒๕๕ ทุกกรณีไม่มีข้อยกเว้น

(๓) การตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในมาตรา ๒๕๓ ผู้ทำคำวินิจฉัยจะขอผ่านไป เพราะถือว่าเป็นขั้นตอนการตรวจสอบ

(๔) เมื่อถึงบทลงโทษการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด แม้รัฐธรรมนูญไม่ระบุว่า เป็นบทลงโทษ แต่ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่าเป็นบทลงโทษทางการเมืองที่รุนแรง จึงต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการทำคำวินิจฉัย ให้ตรงกับข้อเท็จจริง เพราะการที่จะลงโทษบุคคล ให้ได้รับผลร้ายจะต้องพิจารณาถึงการบังคับใช้บทบัญญัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในส่วนนี้และ หลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด ดังนั้น กรณี พ้นตำแหน่ง ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นดังได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ต้องพิจารณาโดยรอบคอบในการตีความหรือแปลความตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งบทลงโทษการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ นั้น ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕๕ เพื่อดำเนินการลงโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ในระดับทั่วไป กล่าวคือ (๑) การยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและการยื่นต้องให้ ครบถ้วนตามบทบัญญัติในมาตรานี้ (๒) การยื่นต้องยื่นให้ครบตามจำนวนที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่น และ ต้องยื่นตามกำหนดเวลา หากไม่ดำเนินการ กล่าวคือ (๑) จงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ (๒) หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ (๓) จงใจยื่นบัญชี ๑ โดยปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในข้อใดข้อหนึ่ง หรือทั้ง ๓ ข้อ กำหนดโทษให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี มาตรา ๒๕๕ ถือเป็นบทลงโทษโดยทั่วไปทุกกรณี

(๕) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา รวม ๕ คำวินิจฉัย เป็นกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวม ๖ คำวินิจฉัย คือ คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๕๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓ กรณี นายอนันต์ ศวัสตานนท์ คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓ กรณี นายชัชชัย สุเมธโชติเมธา คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ กรณี นายสุชุม

เชิดชื่น (รายชื่อนี้ยื่นบัญชี ๑ แต่ไม่ยื่นเอกสารประกอบ) คำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๕๓ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ กรณีนายโกศล ศรีสังข์ คำวินิจฉัยที่ ๒๘/๒๕๕๓ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ กรณี นายมะสุเซ็น มะสุย และคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๔ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ กรณีนายสุเมธ อุพลเสถียร บุคคลทั้ง ๖ รายที่กล่าวถึง เป็นบุคคลที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๑ คือ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำร้องให้ลงโทษ และ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย อาศัยตามมาตรา ๒๕๕ ลงโทษถูกต้องและเหมาะสมแล้ว นอกจากนั้น มีคำวินิจฉัยอีก ๓ คำวินิจฉัย เกี่ยวกับการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ คือ คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๕๓ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ กรณีนายจิรายุ จรัสเสถียร คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๓ วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ กรณีพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ และคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ กรณีนายประบุท มหากิจศิริ กรณีของบุคคล ทั้งสาม ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ยื่นบัญชี ๑ ได้ยื่นครั้งที่ ๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเริ่มตรวจสอบตามมาตรา ๒๕๓ และพบว่าเป็นกรณีจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตาม มาตรา ๒๕๕ ลงโทษ แม้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว ความผูกพันจากข้อบัญญัติมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ย่อมต้องถูกลงโทษตามมาตรา ๒๕๕ ตามรัฐธรรมนูญ

(๖) กรณี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในสมัยที่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ จึงเป็นการ ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายใดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่เป็นรัฐมนตรี แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นบัญชี ๑ โดยมีบทกำหนดโทษ ฝ่าฝืนแต่อย่างใด เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้บังคับในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๗ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คงเป็น คณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญต่อไป และในมาตรา ๓๒๑ แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ และบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วให้ขอความเห็นชอบจากศาลรัฐธรรมนูญก่อนจึงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อใช้บังคับต่อไป กระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดเตรียมระเบียบออกมาใช้บังคับใช้เวลาพอสมควร พันตำรวจโท ทักษิณ

ชินวัตร ผู้ถูกร้อง จึงได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

จากข้อเท็จจริงพบว่า คณะรัฐมนตรีชุดที่พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นคณะรัฐมนตรีชุดที่ ๕๒ เข้าดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ พ้นจากตำแหน่ง เพราะวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโดยนายกรัฐมนตรีลาออก เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ มีผลตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง เข้าดำรงตำแหน่งวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ จึงต้องออกจากตำแหน่งในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เช่นกันตามที่กล่าวแล้ว เพราะเป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะนายกรัฐมนตรีลาออก เมื่อคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ถือว่าวันดังกล่าว คณะรัฐมนตรียังคงปฏิบัติหน้าที่กันตามปกติ ข้อราชการใดๆ ที่มีก็สามารถส่งราชการได้ ตามหลักการถือว่าวันสุดท้ายคือวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จนถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. ต่อจากนั้น คณะรัฐมนตรีของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ คณะรัฐมนตรีชุดที่ ๕๒ สิ้นสุดลง เริ่มต้นจากวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ อันถือว่าเป็นวันพ้นจากตำแหน่งแล้ว แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่ต้องพ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ในข้อเท็จจริงมีว่า วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ อันเป็นวันที่คณะรัฐมนตรีชุดพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ลาออกนั้น ตรงกับวันพฤหัสบดี วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ อันตรงกับวันที่พ้นจากตำแหน่งตรงกับวันศุกร์ และวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ตรงกับวันเสาร์ อันเป็นวันหยุดราชการ และวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นับเป็นคณะรัฐมนตรีชุดที่ ๕๓ การจะรักษาการของ คณะรัฐมนตรีชุดที่ ๕๒ จึงเป็นช่วงรอยต่อที่ไม่มากนัก

การที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงถือว่าพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้องไปยื่นบัญชีฯ ในฐานะบุคคลธรรมดา ไม่มีฐานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญ การจะนำบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไปบังคับใช้กับบุคคลธรรมดา ให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สำหรับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นครั้งแรก กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงไม่อาจดำเนินการได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้องจะแตกต่างกับทุกกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามมาตรา ๒๕๕ เพราะในคำวินิจฉัย ๕ เรื่อง ทั้ง ๕ คน มีทั้งเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ยื่นเอกสารประกอบบัญชีฯ และยื่นบัญชีฯ

ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๑ ฎกมลโทษโดยมาตรา ๒๕๕ อีกกรณีได้ยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในครั้งเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตรวจสอบ พบว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ แม้บางคนได้ลาออกไป ก่อนแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ ต้องด้วยองค์ประกอบการฝ่าฝืน มาตรา ๒๕๒ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยชี้ขาด จึงถูกลงโทษโดยมาตรา ๒๕๕

คำวินิจฉัย

การวิเคราะห์ ตามมาตรา ๒๕๑ จะพบว่าผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สิน คือ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ที่ต้องยื่นในส่วนของตน ของคู่สมรสและของบุตรที่ยัง ไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง (๑) นายกรัฐมนตรี (๒) รัฐมนตรี ฯลฯ สำหรับผู้ที่พ้นจากราชการหรือพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง จะถูกตรวจสอบบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยหรือไม่ พิจารณาจากข้อเท็จจริงตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕๒ ว่า ผู้ยื่นได้ยื่นบัญชี ฯ ไว้หรือไม่ ข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ถือได้ว่า ไม่เคยยื่นบัญชี ฯ ในระหว่างดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะรัฐธรรมนูญเพิ่งประกาศใช้ แม้รัฐธรรมนูญ บังคับให้มีผลบังคับใช้ทันที แต่มาตรา ๓๒๑ อันเป็นบทเฉพาะกาล บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ ออกระเบียบอันจำเป็นเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาและให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จะมีผลใช้บังคับ ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ การดำเนินการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงใช้เวลาตามสมควร และได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีผล ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แต่ในข้อเท็จจริง พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ได้ยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ และยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ การยื่นบัญชี ฯ ดังกล่าว จึงเป็นการยื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว และเมื่อการยื่นบัญชี ฯ ไม่ใช่ในฐานะผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองแต่ยื่นในฐานะบุคคลธรรมดา เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไม่ใช่บังคับกับ ผู้ถูกร้อง เพราะในขณะที่ยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรก กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันผู้ถูกร้องได้พ้นจาก ตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว แม้ในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรกนี้ผู้ถูกร้องจะต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติ

หน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามมาตรา ๒๑๕ วรรคสอง แต่เมื่อต้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง (๑) ก็ไม่อาจถือได้ว่า ในระหว่างนั้น ผู้ถูกร้องยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามความหมายของมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง และเมื่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๕ ไม่อาจนำมาใช้บังคับกับผู้ถูกร้องได้ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่มีความผิดตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ไม่มีความผิด จึงให้ยกคำร้อง

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

